

579

Dr. J. J. J. J.

رویی و دل از غوطه بریدند نگویند **بیت**
از دوشستان دشمنان دور دشمنان دوست

بیت
هر نفسی کان غرضه امید شد
دستی دشمنی انگیزه شوی

بیت
از دشمن خندان ندکم
که دشمنی یار و یار دشمن

بیت
این فلک همچو شمشیر سعادت است
سعادتی زبیر و سعادتی زبیر است

بیت
از آمدن بگرد از رفتن روی
او بر آید جیسا تا مگر بدو بی

بیت
کیلو بکوزده میرد و پنج
ایلی در خرابی یافته کنج

بزرگی میبستند آنچه از خویشی اید تا پسند
مشتاب بقتل من که در دست تو ام

الحمید بالنعف اقصی غایت الحمید

دیدار یار نامتناه سبب جرم است
زود دل نه زود صورت جفا بی تو از دل

زود سم که زود ضعیف است
تو سم که عمر امان زود قارچی در ک

بیت
ای حافظ شیرازی بی ما نظر انیازی
ما عاشق بلای تو کاشف هیبازی

نظم
دستی که ز دی نشه ترا ناک ابر
دی وقت ضریق نیسه دادن شیار
هر کار که عارست و ملاله فریار
در حالت احتیاج بد نما بر

نظم
یک قدید نیکو آن توان کرد
کردن آن بلیاه بیکران کرد
ششیری توان جانی بیدین
بنفلی شایر اقلی کشتیدین

بیت
چون ز دشمن کسی فراغت یافت
جانب خویش دی عنان بر یافت

بیت
هر چند که فریاق بدست نیا
ز تهرار که تو ز هر هلاهل خوبی

ع - هر سخن و بیتی و هر نکته زمانی دارد
ع - صد جان نمدای آنکه زبان و دلش یکیست
ع - من طلب غلب
ع - انوشیروانی چه سعید و اخگر که کاران دست رفت

در با عی

که نقد در ایام وصال در دست
در دیده مقیمست حیات پیوست
اگر و صایب جسمانی نیست
نخستینست چه اتصال روحانی هست

بیت

هر که بنماید تا عمل عملی کید پیش
اخذ نماید از آن کرده نشمارد کرد

بیت

هر روز که در دیده در شب پنهانست
چیزی در روز نشود بر همه روشن کرد

بیت

بهر قهرمت غیبی باید ز ما خاطر کرد که درون
بفکر دو دشمنان در سببست ترک دوستان کرد

بیت

ساکن نمی تنه بدستمان آب جسم من
کین در دو عاشق بملامت تروق نشود

ع آتش چو ز آفرینت بسوزد تو در خشتک

ع علاج واقع پیش از وقوع باید کرد

ع غافل مشوز کار که در دست غنیمت

ع زمانه با تو نساورد تو بازمانه مساز

ع کل اناری در شمع بجایه

بیت
اصوبه دل حال دل زار چه دانی
خونخاری عشاقه جگر خواری چه دانی

بیت
بد مکن و بار بمان هم مشور
وز بد کس خویش دل حیم مشور

بیت
هیکه در گذار هاشناب کند
خانه بر عقل با خریب کند

بیت
ازین نویب میاید که ناکه هان آمد
بشایقی بد و مژده بجان آمد

بیت
بی تاامل مگوشش در ازاد
تا شیمانی نگریدی اخراجار

بیت
نه از رفیق و نایب نه از حیات امید
نه از سپهرش زنت نه از زساق نوید

- **منوع** که از سوال مایه لم و از جواب نخل - **ع** از دوست یک اشارت
از ما بر دوید
- **ع** از شیمانی چه مسود اخذ که کار از دست رفت
- **ع** قریبم که عمر امان قدهت تا دمی و کو

بیت

هست جو آنمردی ورم صد هزار
کار جو با جان کند انجام کار

بیت

از جانب من طبع و فاداری بود
از پیت، تو باید جفاکاری بود

بیت

خوش است عهد محبت بدوستان بستن
و بی چه سود که آن عهد و وفای نیست

بیت

ای دل صبور باش پد آفاق روزگار
نیکو تشو بصبر انجام ادبی

بیت

از اسب و فاطمه نمی باید کرد
اسب و ذوق تشبیر و فادارند

بیت

تو ملولی ز ما و ساق شاق
دیده میدو و چه حالست این

ع - بیکسی میدند آنچه از خودت
آید نایند

ع - ای طبیب اخیر علی چی کن که کار از دست رفت
ع - زری که پاک بود در امتحان چه غم دارم

بگویم که در این زمین است این بنای عالی

بیت
نظم

خواهی که نه باشی بغم و نه بفریب
بشنه سخن پاکیزه از در کسین
از دشمن آزرده تغافل نهایی
وز صاحب کبر و کینه این صفتی

بیت

بجز رضای بتضای خدای نیاید
بغیر صد بوقت بلا نمی شاید

بیت

زوی دل از دو طایفه بر داشتند تلوست
از دوستان دشمن و از دشمنان دوست

بیت

از دشمن خیر حنات نترسم
کز دشمن بار و بار دشمن

بیت

این ملک همچو پیشه سعادت است
سعادت ز بیم و سعادتی ز بیم است

بیت

از خمین بهار از غنچه می
چون خمربشید تا بنده شده ناید
شب تیره بر چرخ لشکر کشید

بیت

چون در لشکر و دشمن افتد خلاف
چرا تیغ باید کشید از خلاف

بیت

چون نتوانی که راز خویش را پنهان کنی
بس چرا زنجی که افرا دیگری اقتضای کند

بیت

اگر در تلخی هجران بر خوم غم تیران میرزم
بهدر که با یکانه شهید و مسکین خردی

بیت

یکانه را بوسم تکلف کنند دوست
انجی که دوستت تکلف چه حاجتست

بیت

ملک ز غصه تشکایت که در طریق طلب
براحتی نرسید آنکه ز جانی نگشید

بیت
در هر کس که یار ز رفت دل کم را دور افکند
صد و عده پیش داد یکی را و خاک افکند

بیت
انرا که کمال معرفت نشد حاصل
هم مونس جان باشد و هم بر هم دل

بیت
یک کل بی خار درین باغ نیست
را نه روی اشک داغ نیست

بیت
کو بنام سنک را دل خود شد
و بر بگویم دیدها حیضت شود

بیت
ملک را که تبار خواهی کرد
تبعی ای تبار باید کرد

بیت
بشیرین زبانی و لطف و خوبی
تو ای که پدای موی کشیدی

بیت

وصلی که در او ملول باشد
همچنان بر از آن وصل باشد

بیت

کارهای اینچنین آن به که فدا پی بود
انتظار که کوکبی آخرت میانی بود

نظم

بهایم خمیشتند، و گوید باشو
زبان بسته بهتر که کوکبی باشو
میدوم سخنان گفت باید بهوش
و کبر نه فتنه در چو ت بهایم خمیشت

بیت

شمع پروانه را بسوخت و لب
زود و بی پایان شود پروغی خمیشت

بیت

اگر از مخزن تو فیتی عطای نرسد
سعی سودی نکند جبهه بجای نرسد

بیت

چو بد کردی مشوا معدن ذرافات
که واجب شد طبیعت با مکافات

نظم

دنیا نید زده آنکه پریشانی کنی دی
ز تبار پید مکت که نگو دست همتا قلی
دنیا مثال بحر عیت است پر نرنگ
اموره عارفان که گرفته ساسا حلی

بیت

علاج واقعیت بیستی از وقوع باید کرد
درین سوز ندارد چو وقت کار از دست

بیت

چون نتوانم که با کسی حال دزد خویشتن گویم
زوم دزد کلیمه اخلاف هم با خویشتن گویم

بیت

آخر محله هزار بازیست
وقت اجل است و جان کز ازیست

بیت
هر جا که رسم مهر و وفا پیشتر بود
جمعیت و حصه و صفای پیشتر بود

بیت
دوستی هزار گز باشد
دو دشمنی با یکی بود بسیار

بیت
نزاع انجمن انشی بی فروز
که از تاب و تب هر چه باشد بود

بیت
تین علم از تین امن تیز تر
بل نه صد لشکر طغیان کند تر

بیت
دولت نه باکسای علم و هنر است
و ایسته با حکم قضا و قدرت

بیت
بنا کار به قدرت باید
که بی قدر بدکاری بیناید

بیت
درویش را که تیغ قناعت مسلم است
درویشی نام دارد و سلطان عالم است

- بوی محبیب چو بوی خاک احیا که زرد **ست**
 چه عجب باشد اگر زرد کند عظم نسیم **ست**
 - با بخت نیک هیچ کسی راستی نماند **ست**
 عیب، سناک به از تیغ تیز نیست **ست**
 - یاران که بوده اند ز نام کجا شایرد **ست**
 ای چو حال بید که از ما جدا شایرد **ست**

- جد جهد کسی که بیشتر است **ست**
 کارش از جمله خلق بیشتر است **ست**
 - آرایش و کلاه که میرد زنده **ست**
 تمویک اخیری که رو کفند **ست**

ست بد نفس، منک، و پیر کمان بیش
 و رفتنه و سار در امان بیش **ست**
ست مدد جو چاکه آتش بغد و زرد
 هم از اول حو را اندا به زرد

- ع مجوی رسم امانت درین زمانه **ست**
 نیست

- ع او از اشنا نفس روح پرور است **ست**
 ع بیاب باغ که کلهها نتاقت و خار نماند **ست**

ع پسندیکس آنچه
 بخورد پسندی

حرفه بد نشی من از غایت دیداری نیست
پیر و در بید صد عیب نهان می بینم

درد مندیم خدی بید هر از سوز در روز
دلمنی خاک و لب تشنه و چشم قرصا

فاجا هرگز نه صاحب روی نگویند
هر چه که بگذرد همه چشمی بر رویند

توان بر جمع دید نیاب و رای صواب
چراحت دل صد باره زار و کوه و دشت

نشینی این مثل ز کار یاب عقل گفتند
من جویب الحقیقت حلت به اندامه

نکات استناد

درین کنید به نمکی درشت آواز
که کشید هر چه کوی کوی بدایت باز

تست

بیا که وصل ترا از خدای میخوانم
بیا که کوشش بیا آواز و چشم بر راعم

کسرا و قیوف نیست
کام انجام کار چیست

ع عمری که این چنین گذرد
در حساب نیست

نایابک اصل کویچه در اوله و فاکند
اخیر ازان بکدر در و عزم جفا کند

بیت

غم در کل عمر کی اولنده یاز
مشکله اولدیز که احویده اولد

بیت

سناک و فخر کی ایلسکدی نظر
خاک آتوین اولدیز کی سناک کله

بیت

کوکلمه طوبی آرزوی وطن
جان دماغن یز آدی بوی وطن

بیت

بندله آنغم الم بسته
حسد تیلد ضعیف و دل خسته
بیریکا محنت جازی وطن
بیریکا تشبیت یازی رستی

بیت

نظم

آنک که عقل کامل اولد یازی
جهان حالندن الورد اعتبار کی
کویوب یو چیخ کور دان اضطرین
زسانک سد عیقله انقلوین

نه اقبالندن اولور تند کیش
نه اوبارندن اولور جان اقرش

بیت

اندر سفر مشتقت و ذل و صلا منست
کمر هست خوش ترچی و فریح در اقامتست
عاقله اولدیز که راحت یی فخرتته بدله قلبیه

بیت

بودر بویونیم اچنده زلم و مزین
اچینر بولنر عیش شریفت

بیت

هر که در راه خالق دام نهاد
عاقبت هم خودش بدام افتاد

ع دشمن دانا به از نادان دوست

ملت
جهان چون گشت یکام تو نام نیک افروز
که غیر نام نکوست نیست حاصلی ز جهان

بیت
سند ز آری بی دو شبه بی چوق دم دوز

هـ تکلمه کوز لوم غیر نم دوز

بیت
هیچ گاه ز رسم مهر و وفا بایت تر بود

جمعیت و حضور و صفای تیر بود

نظمی

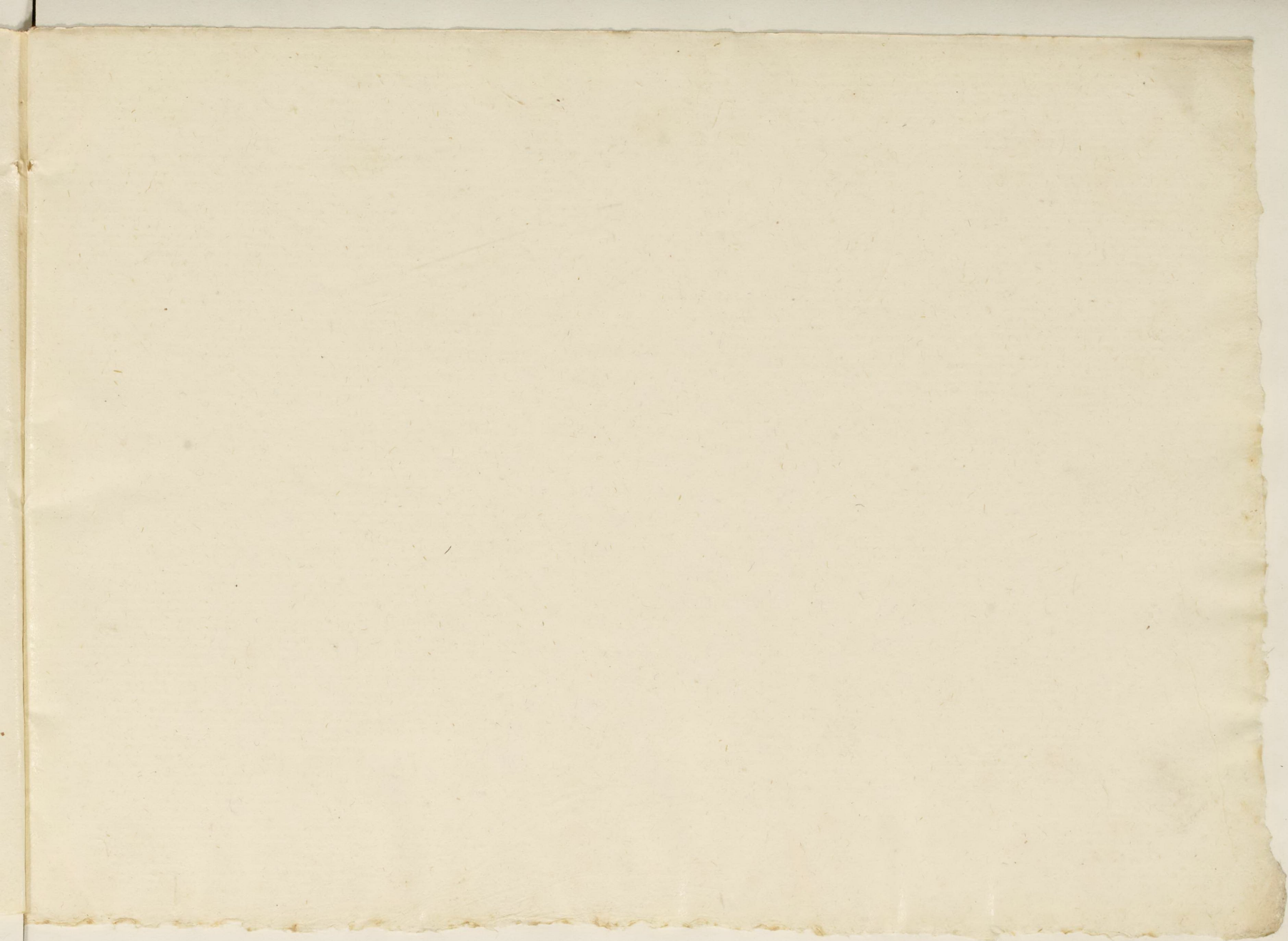
ملک سلطان کز کیم کافر اولسه او لور پیا دار
لیک جوور و نظلمه اولمز مالک بر قیاد

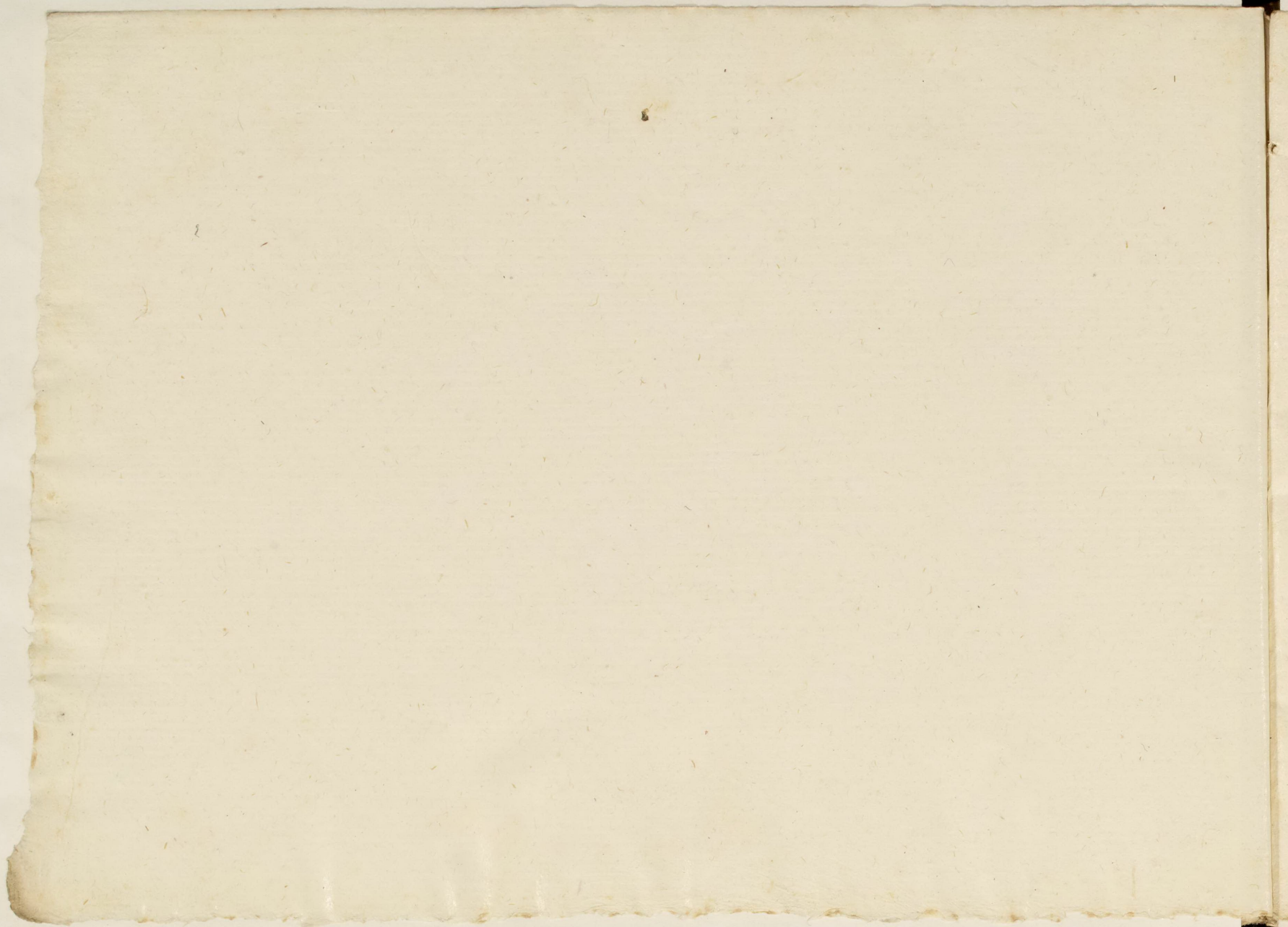
بیت

خشم و انکار آفت جاندر

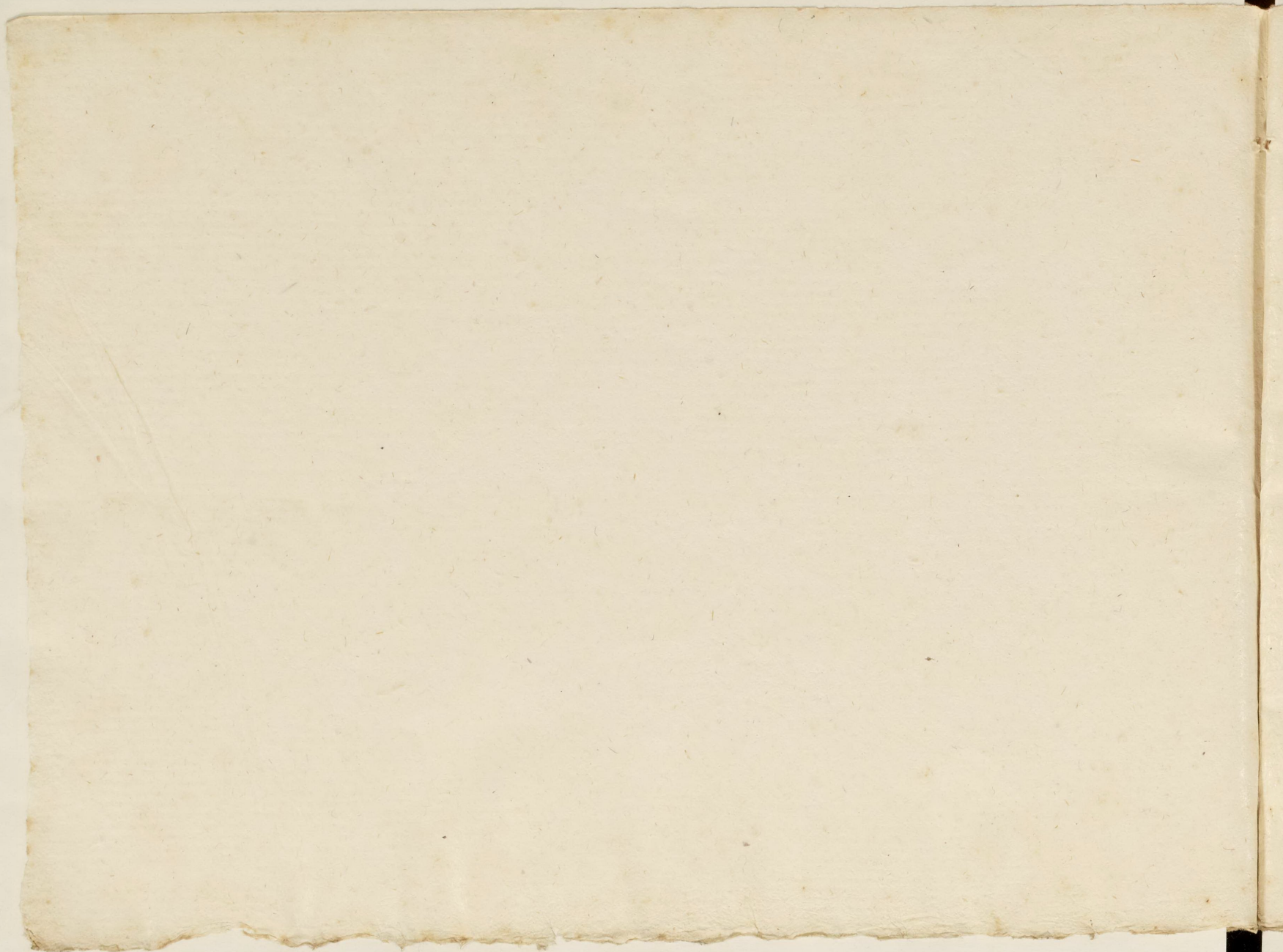
یکدیگر اول دوستدن کز فاند

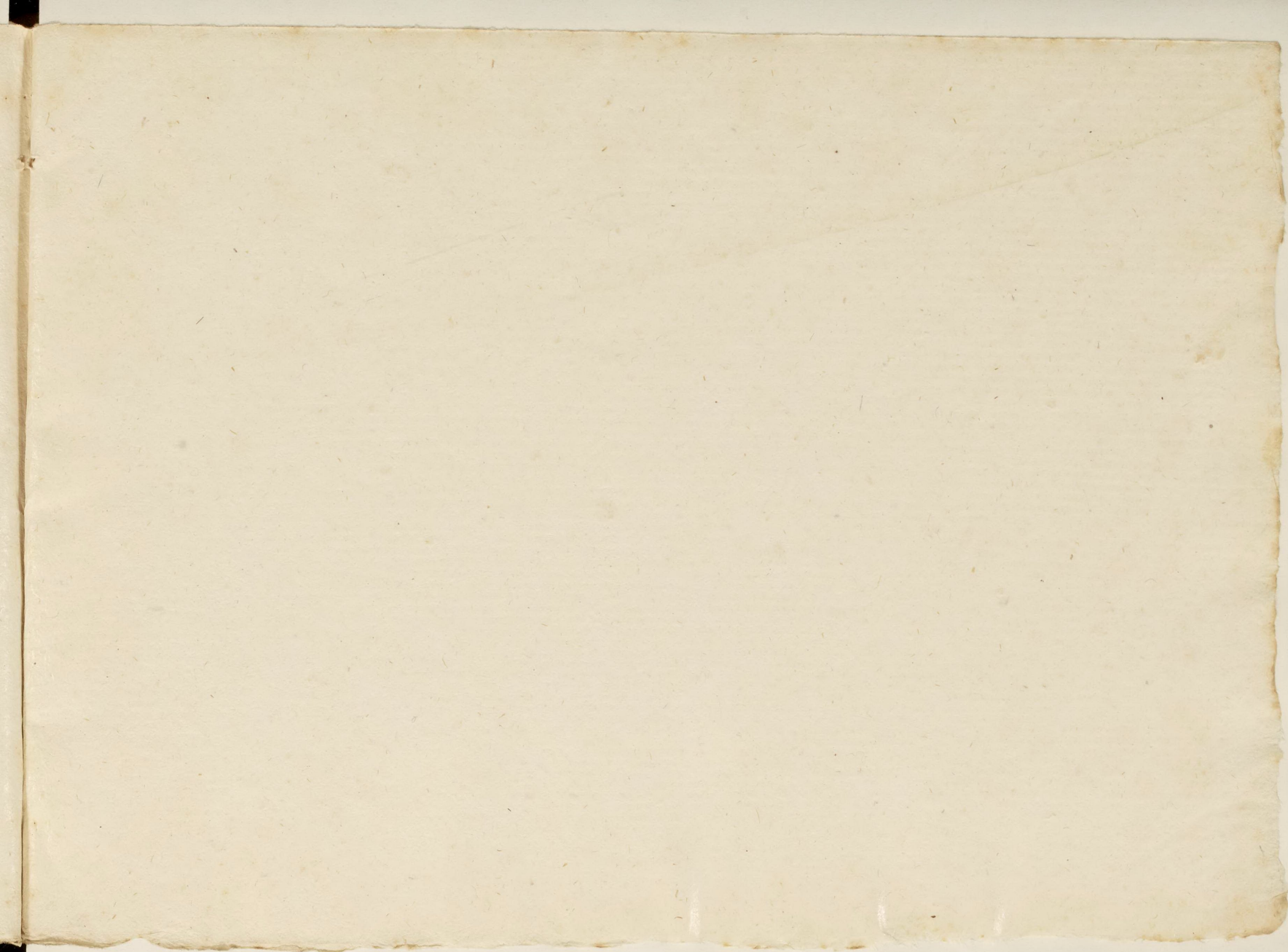

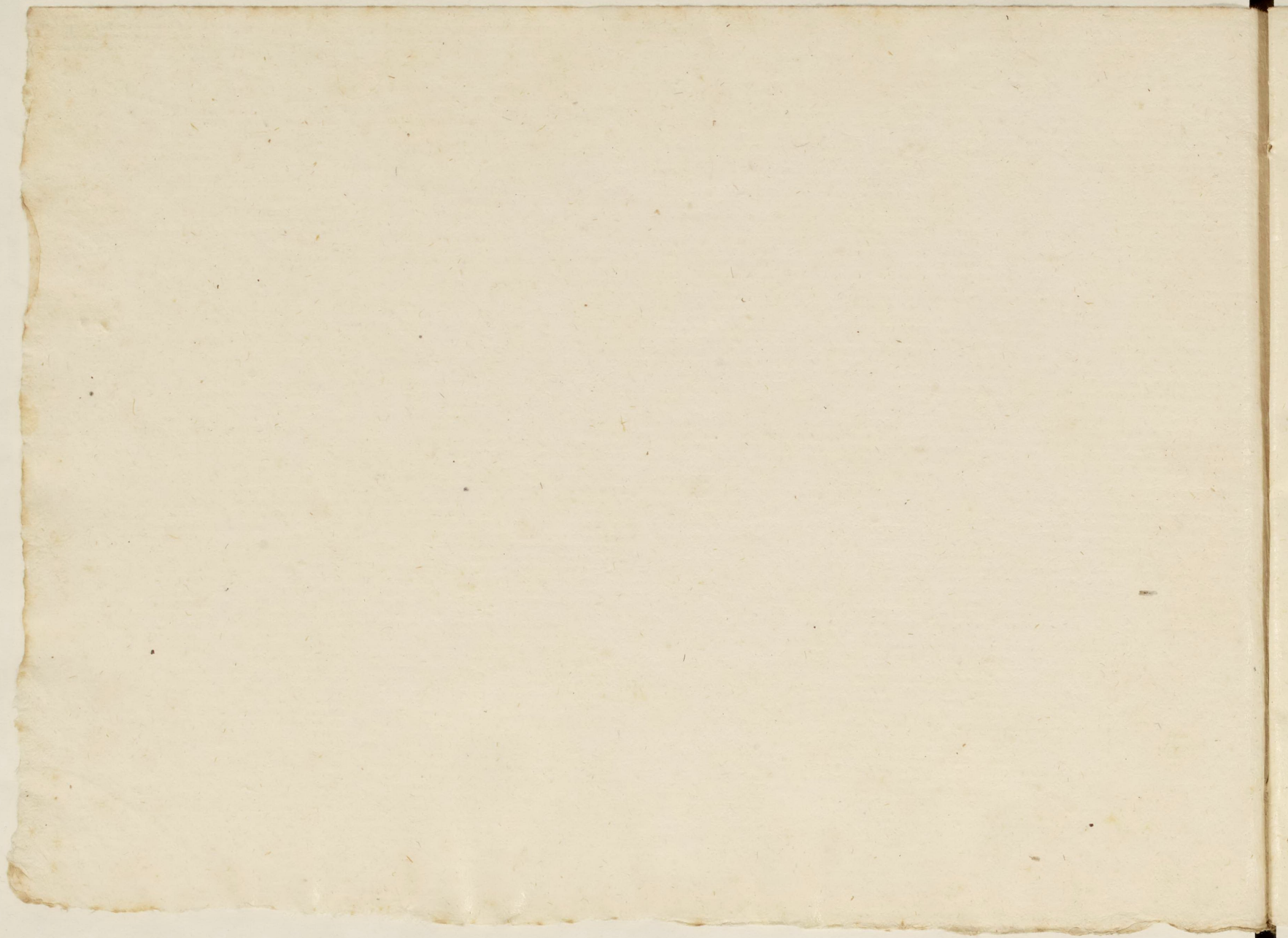

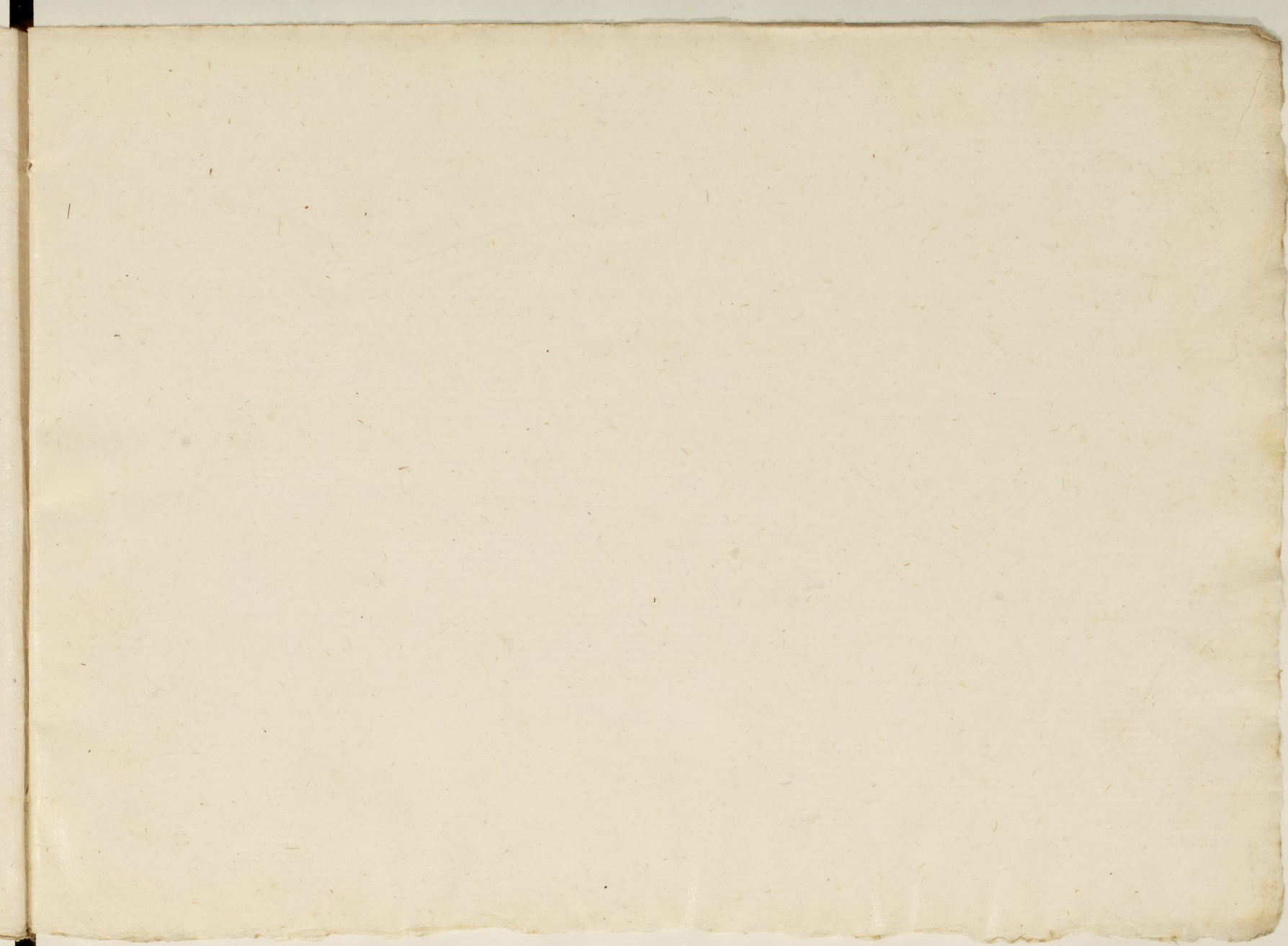

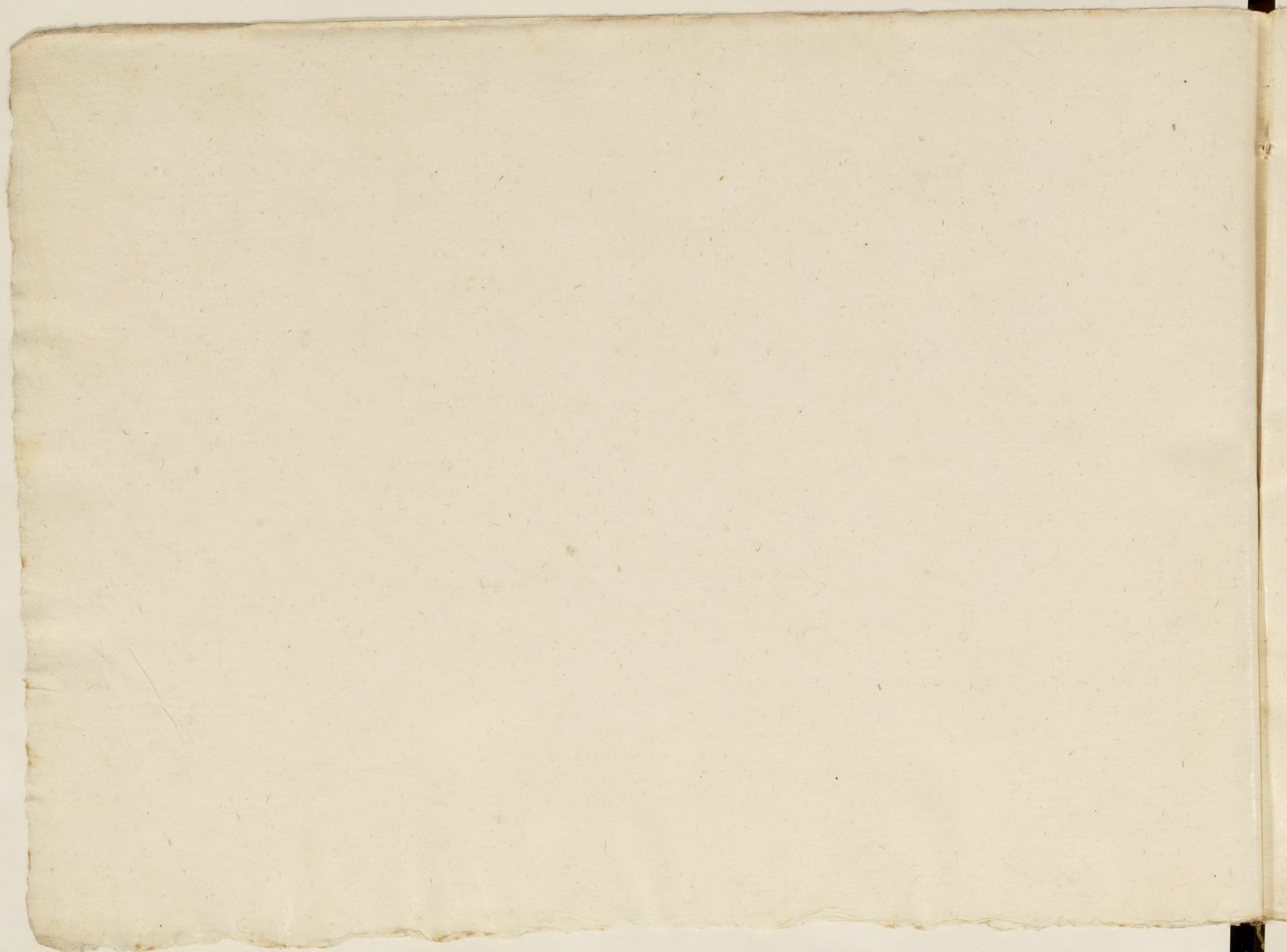

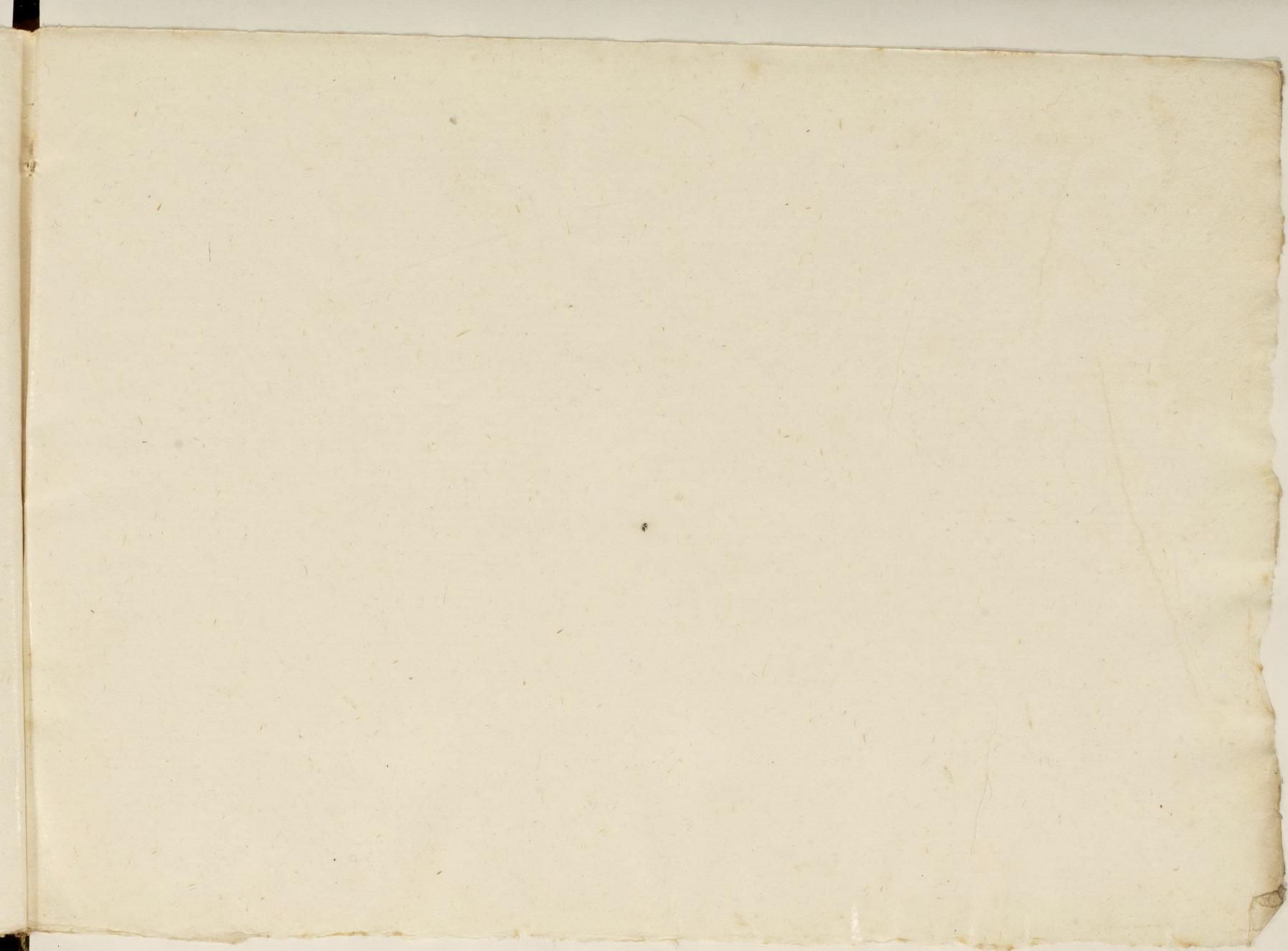

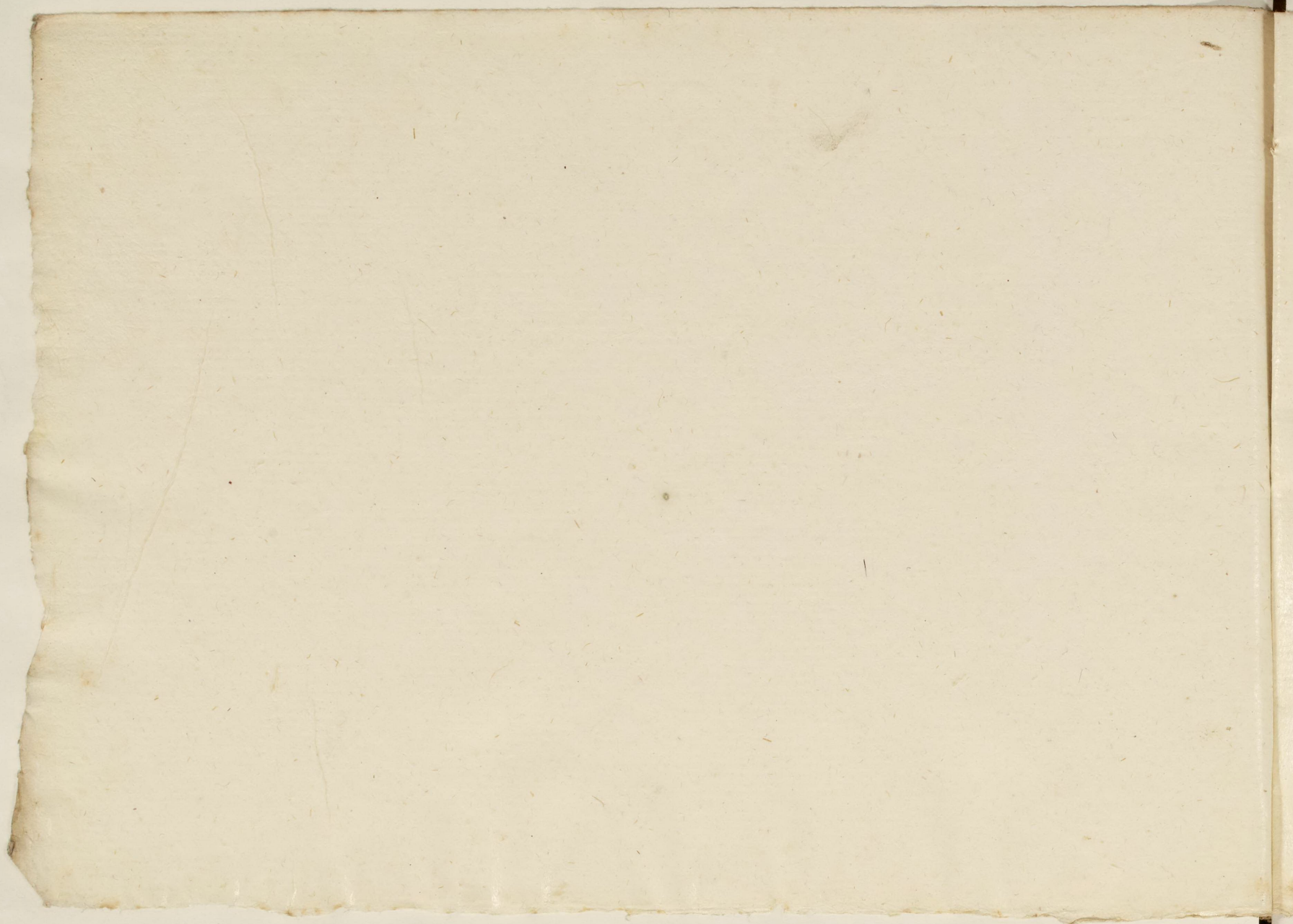

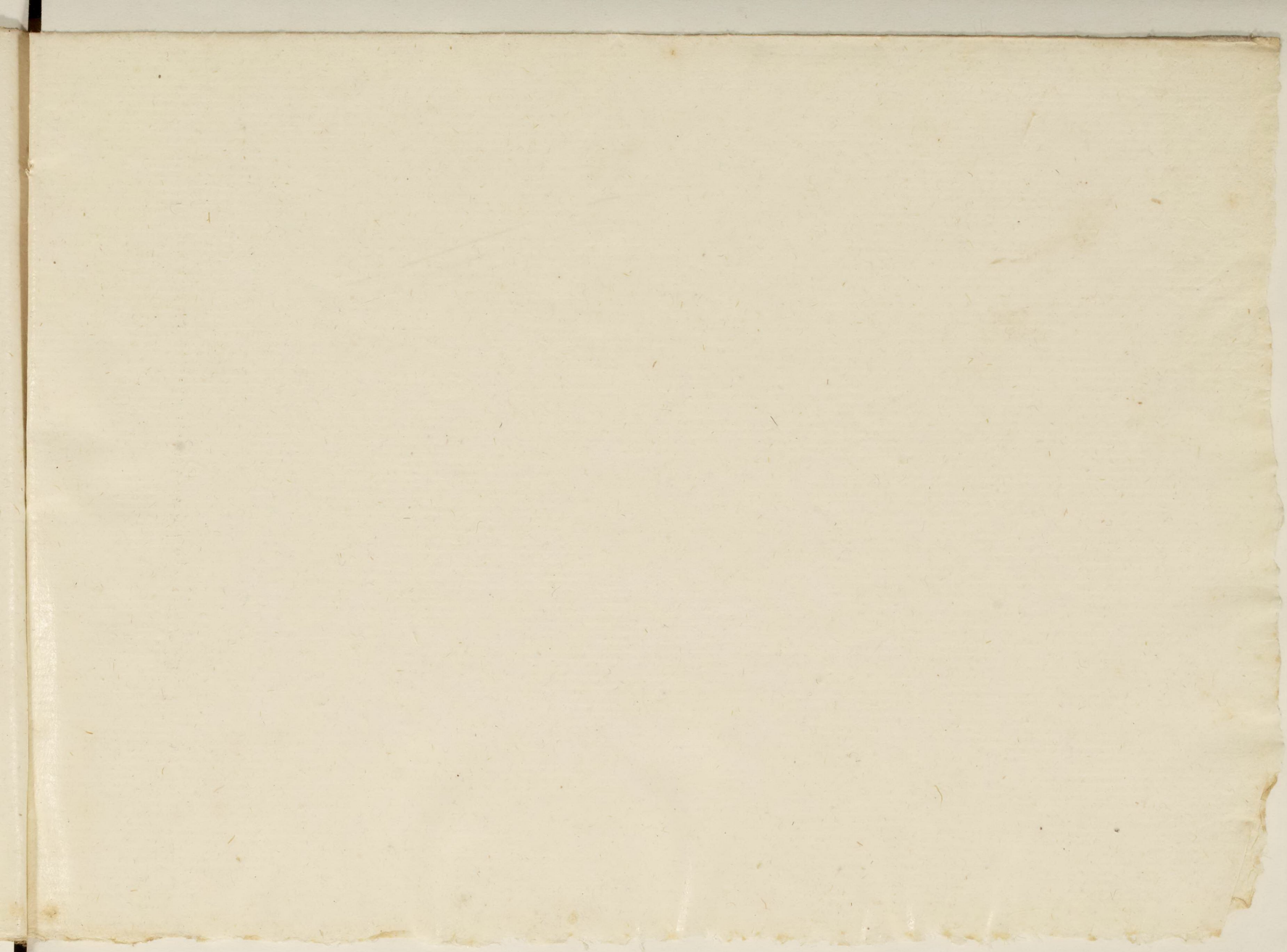

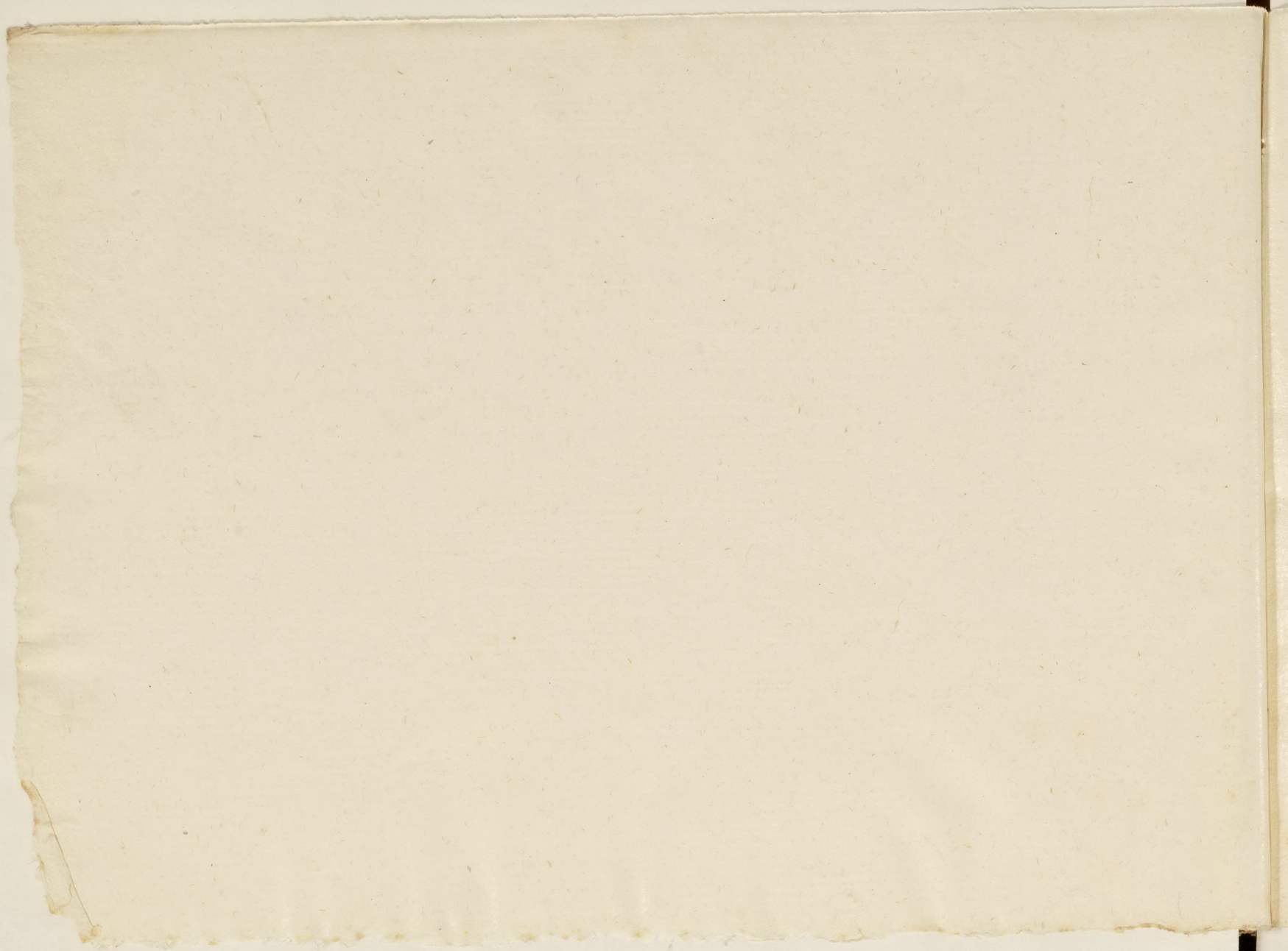

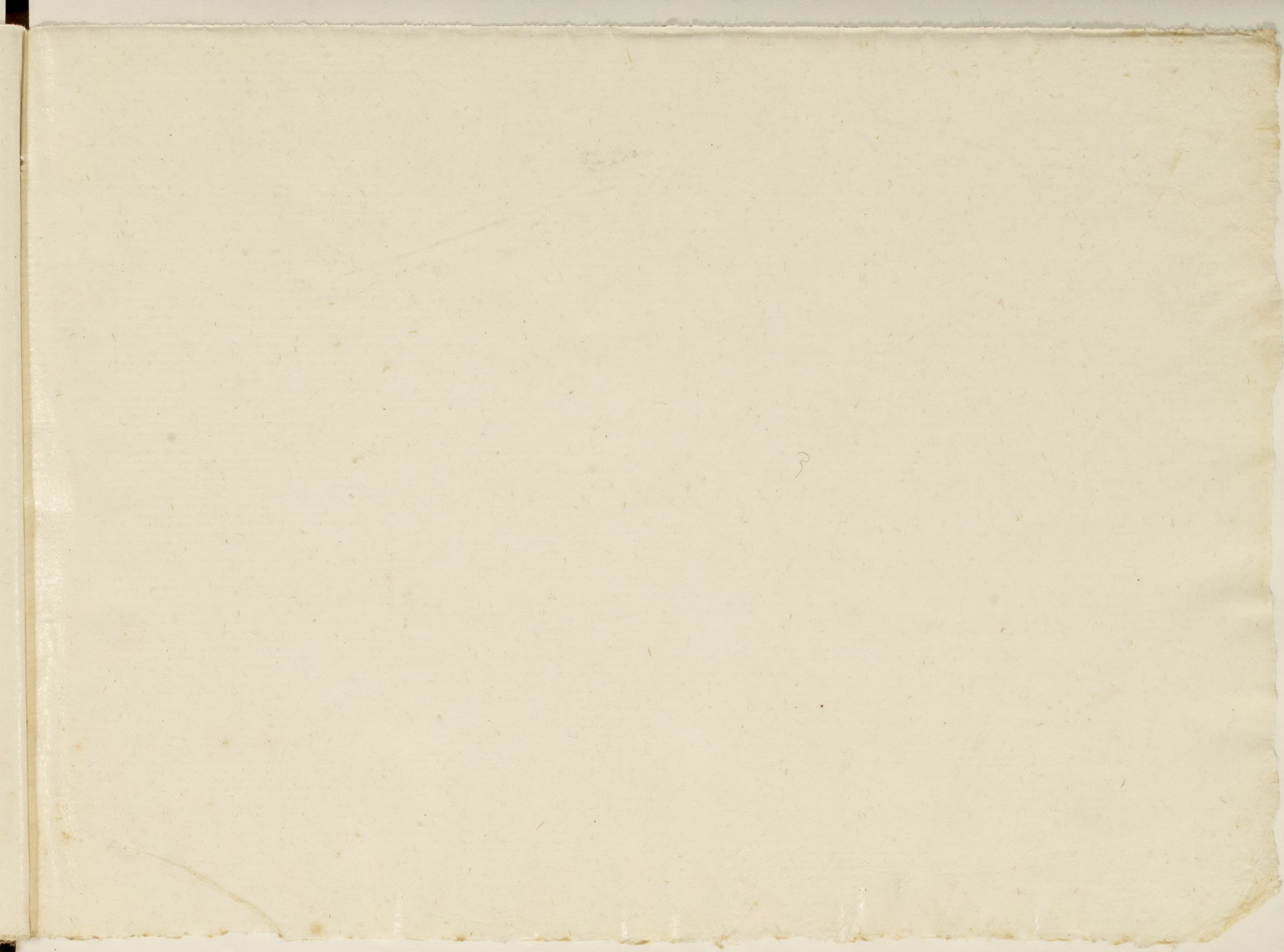

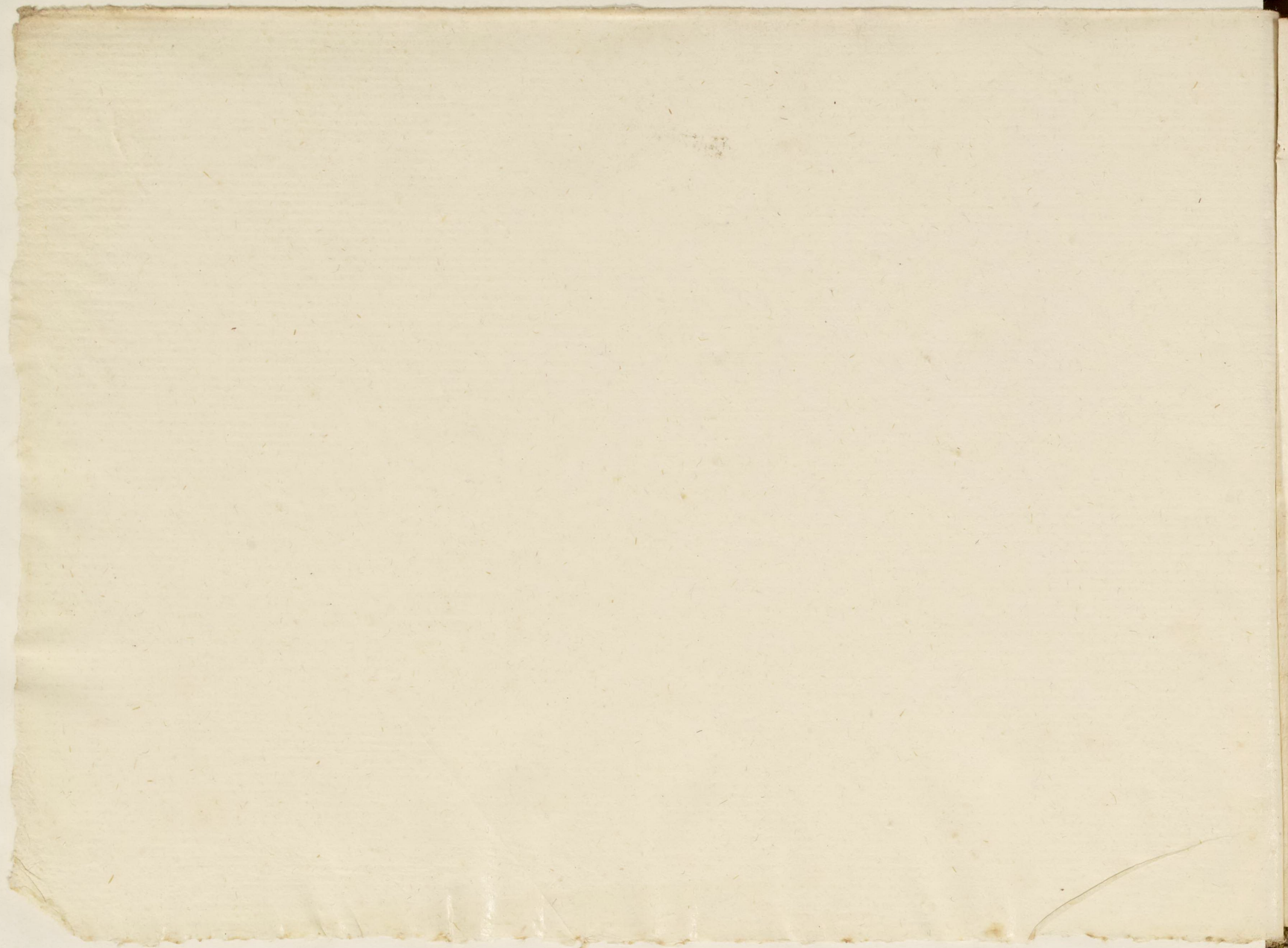

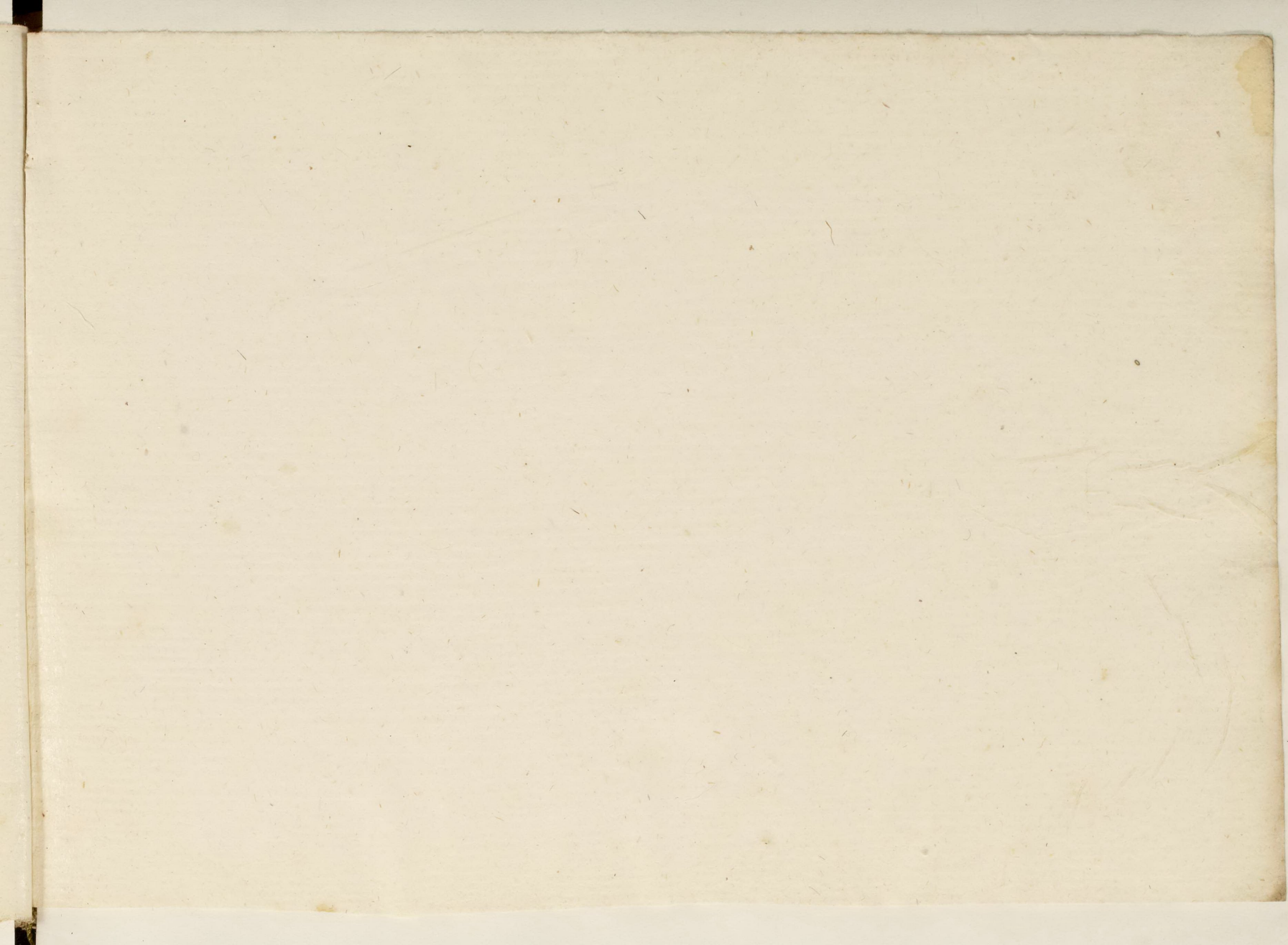

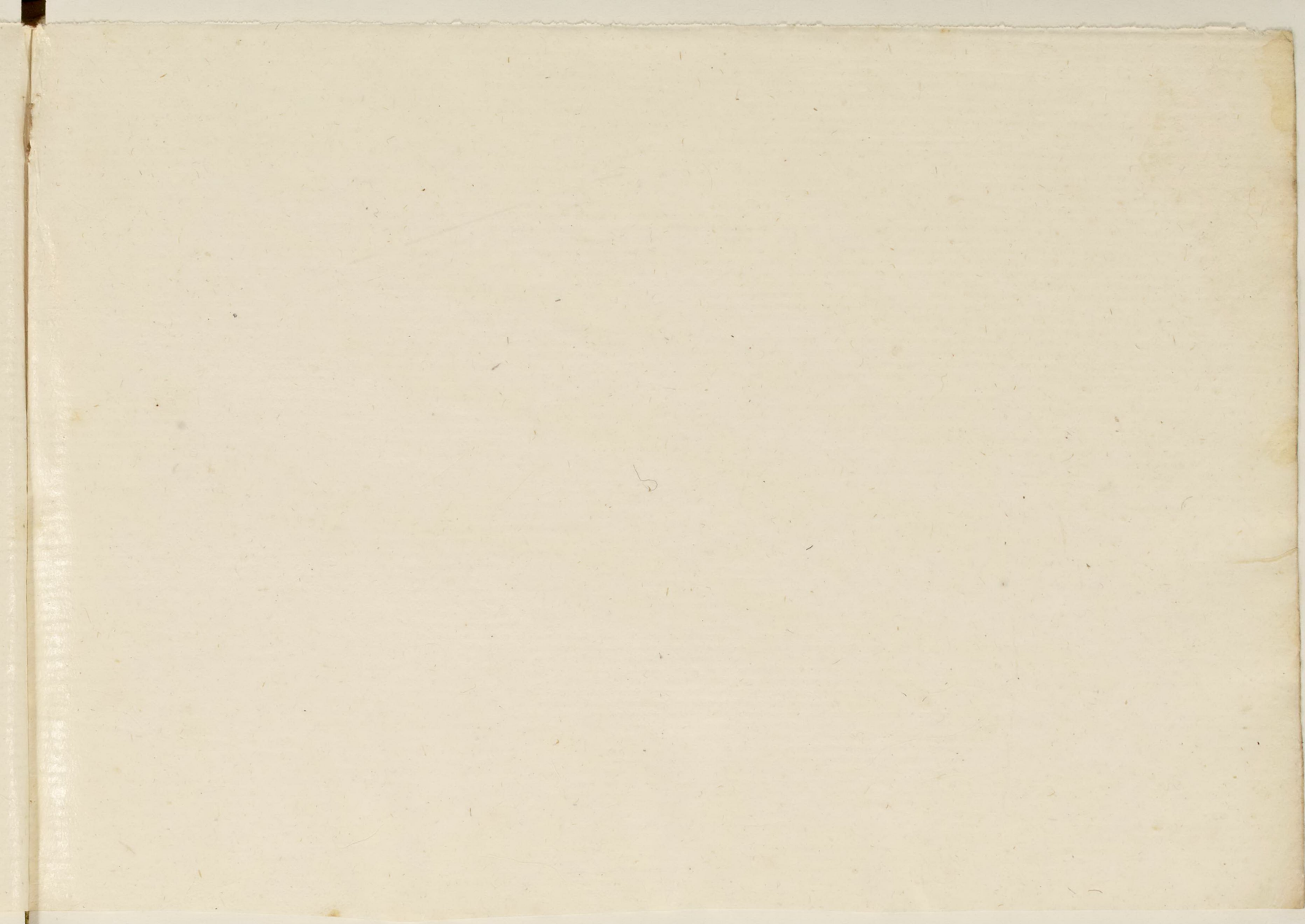

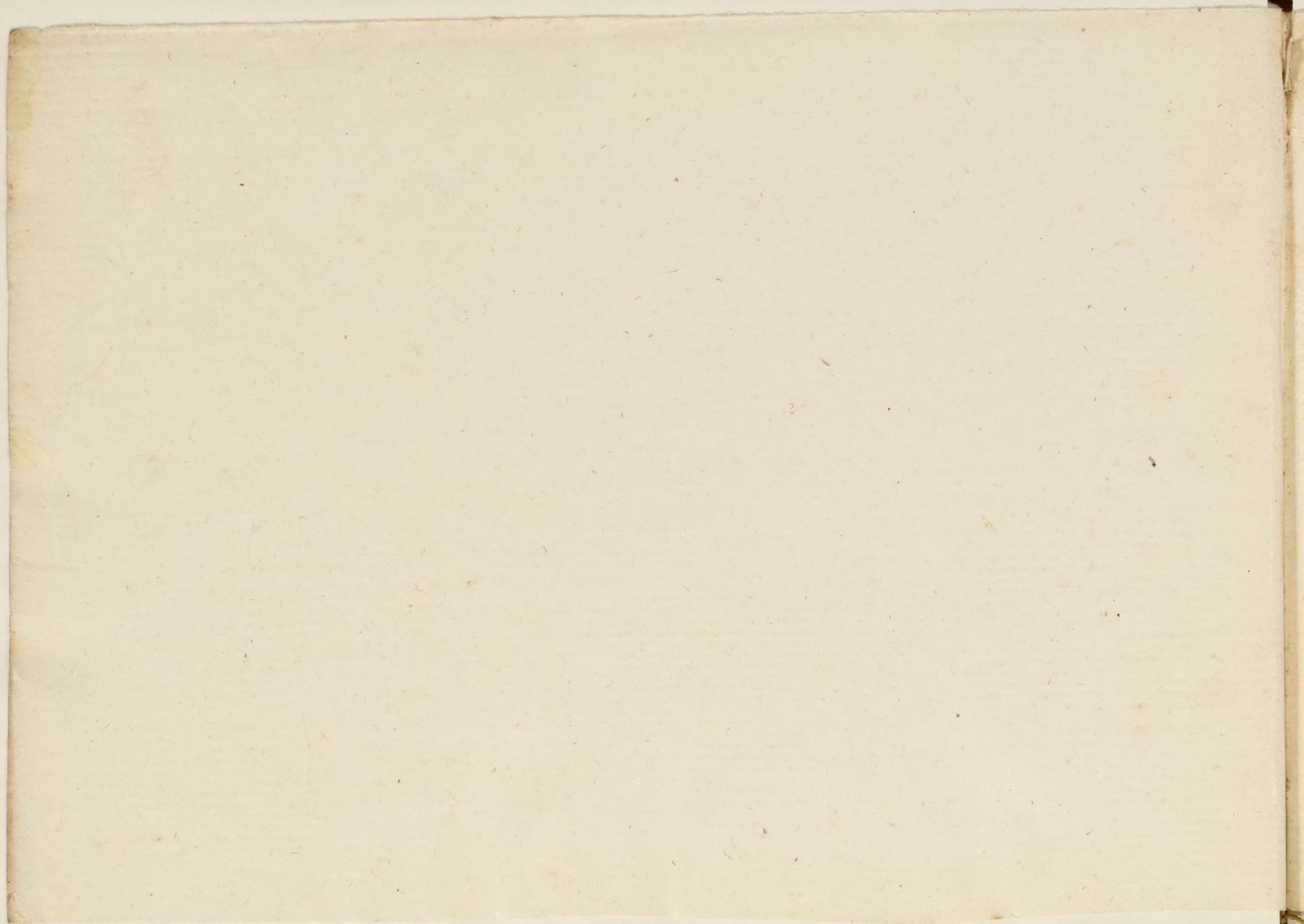

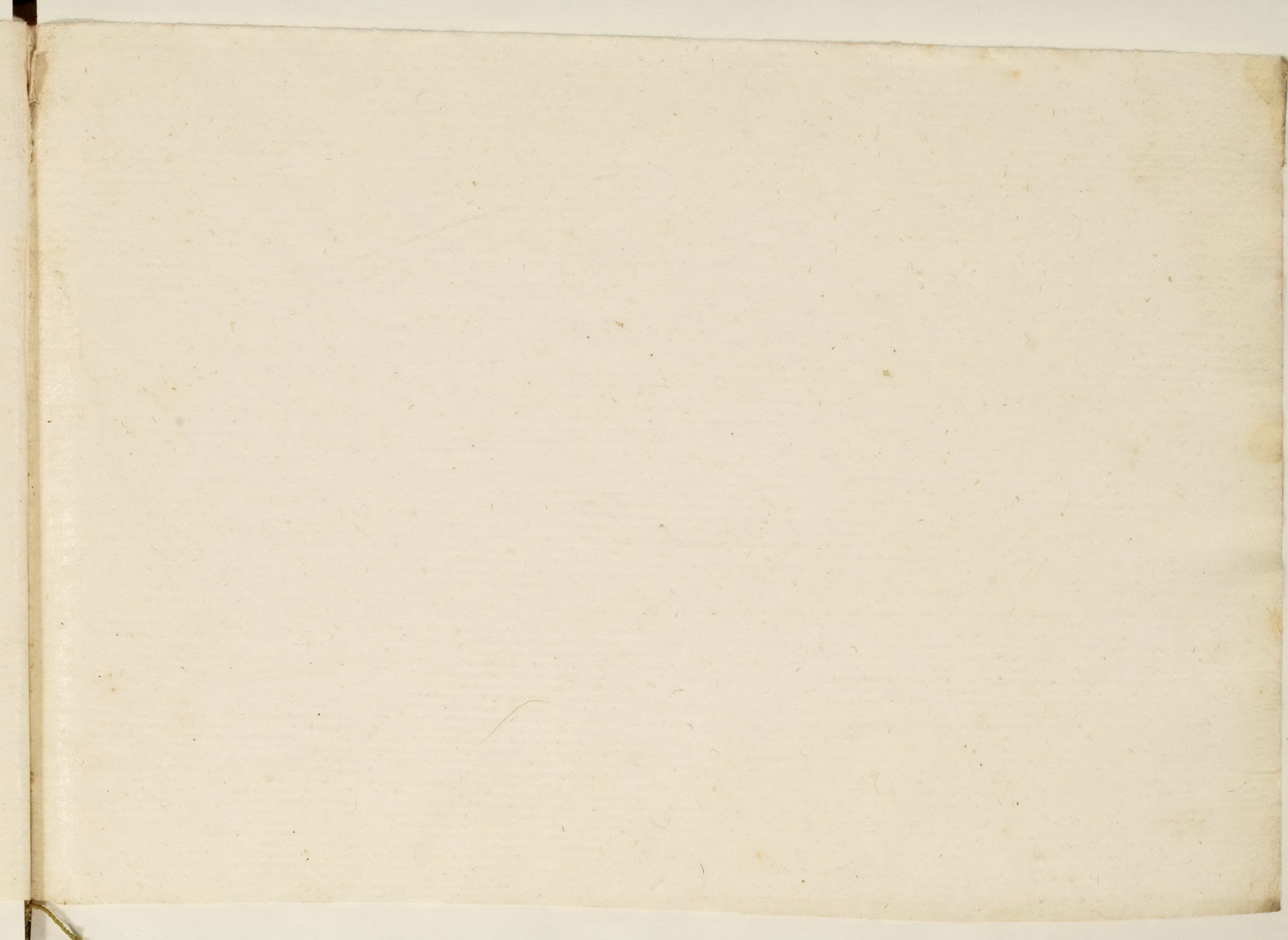

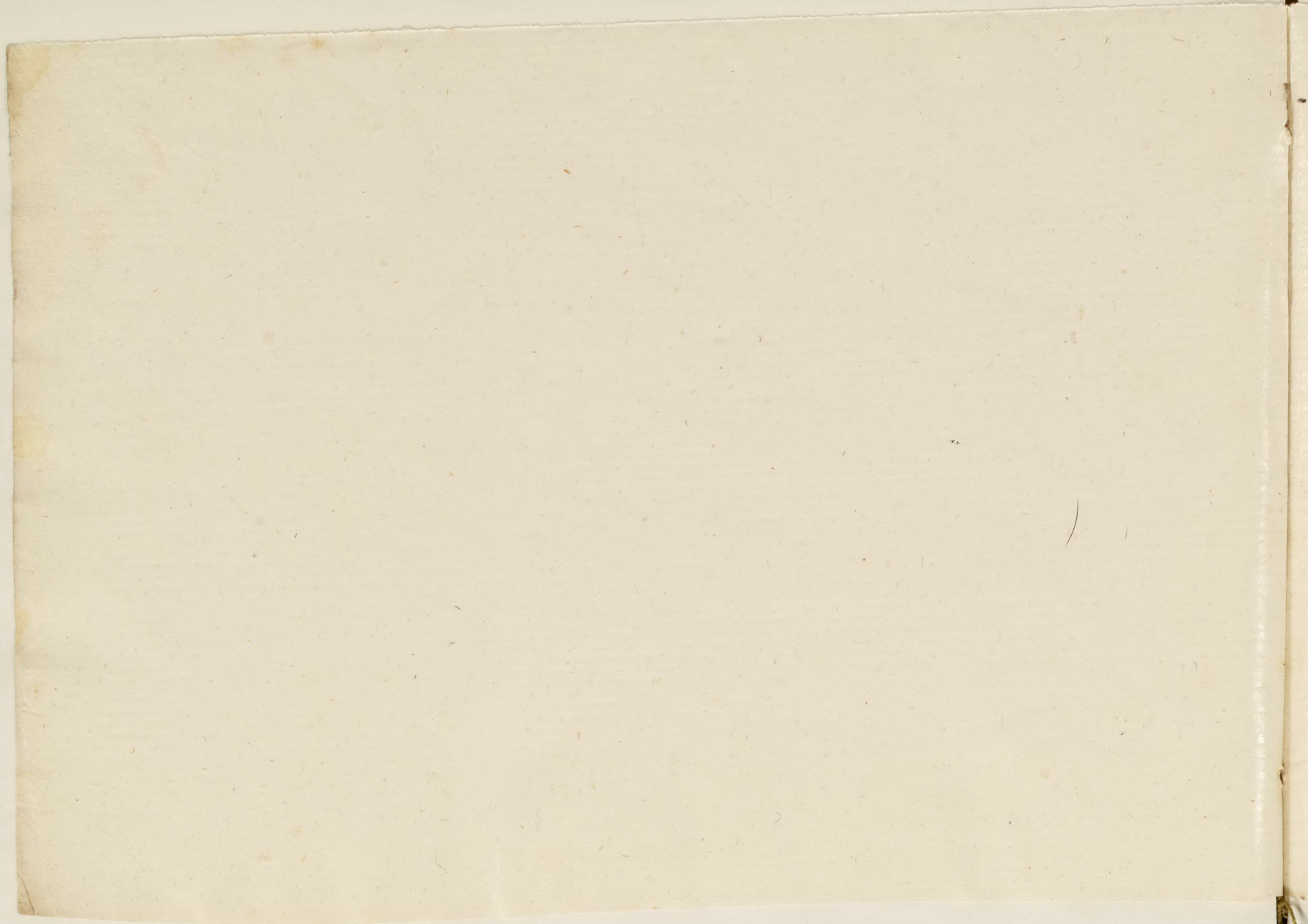

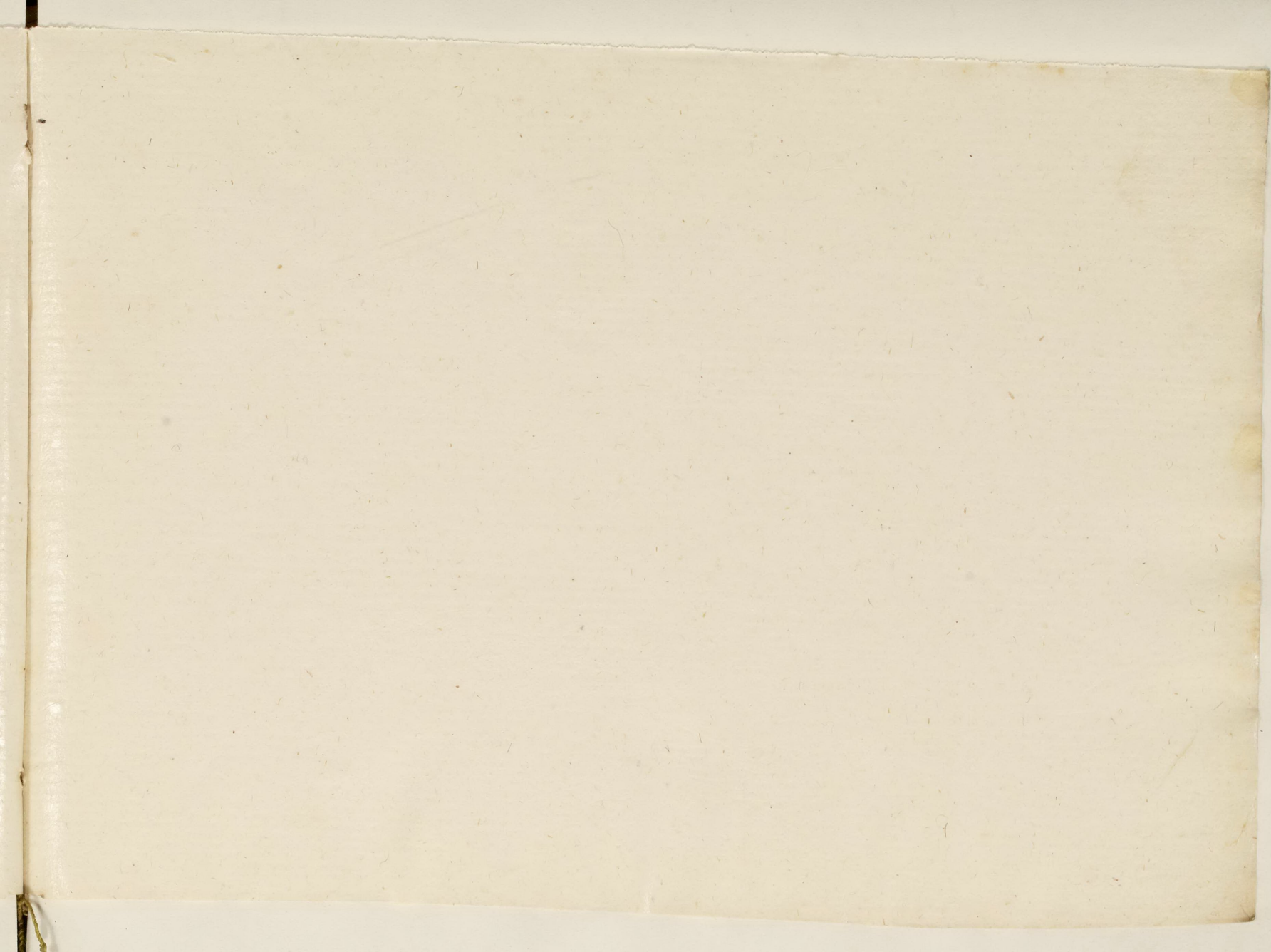

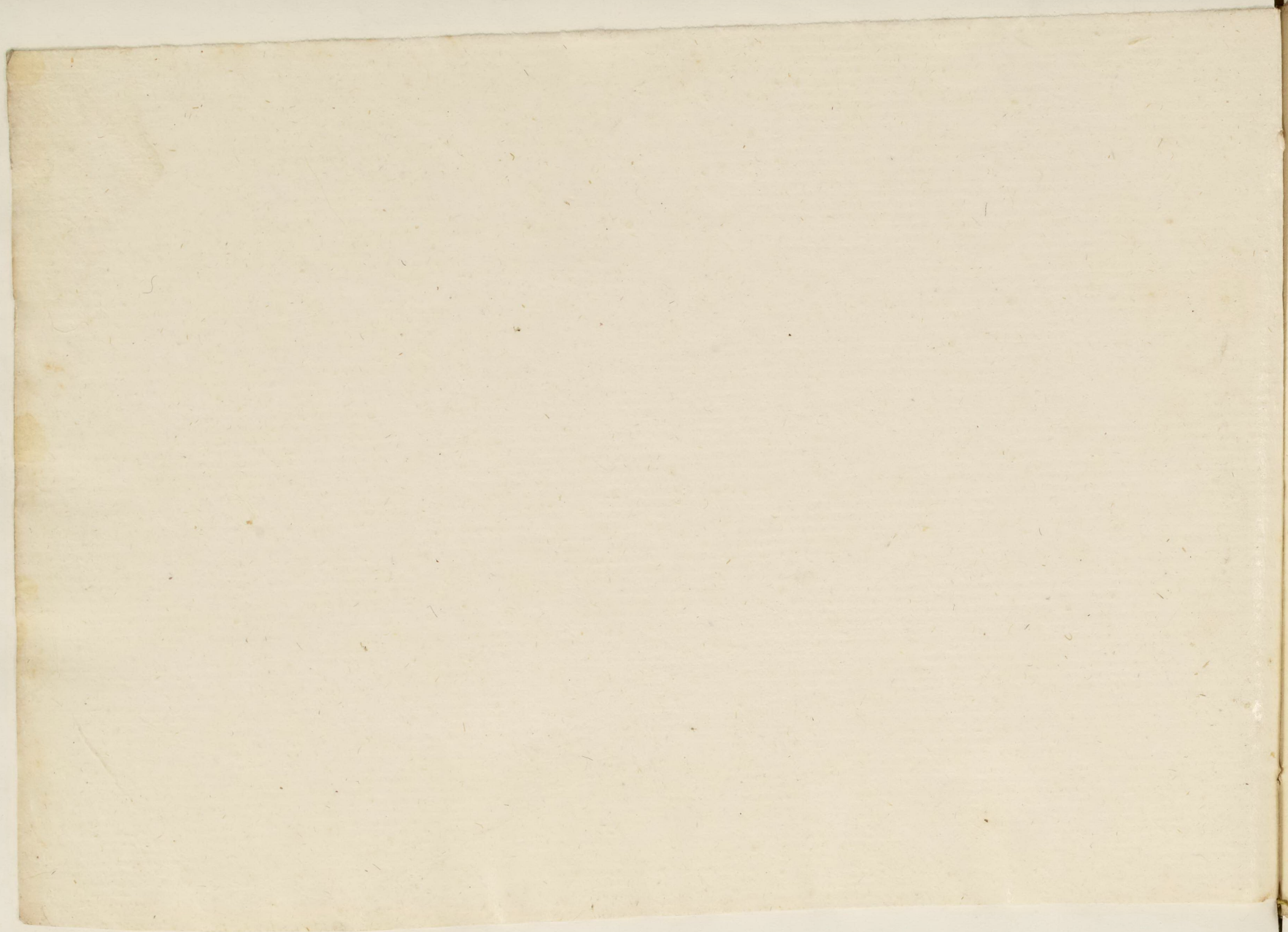

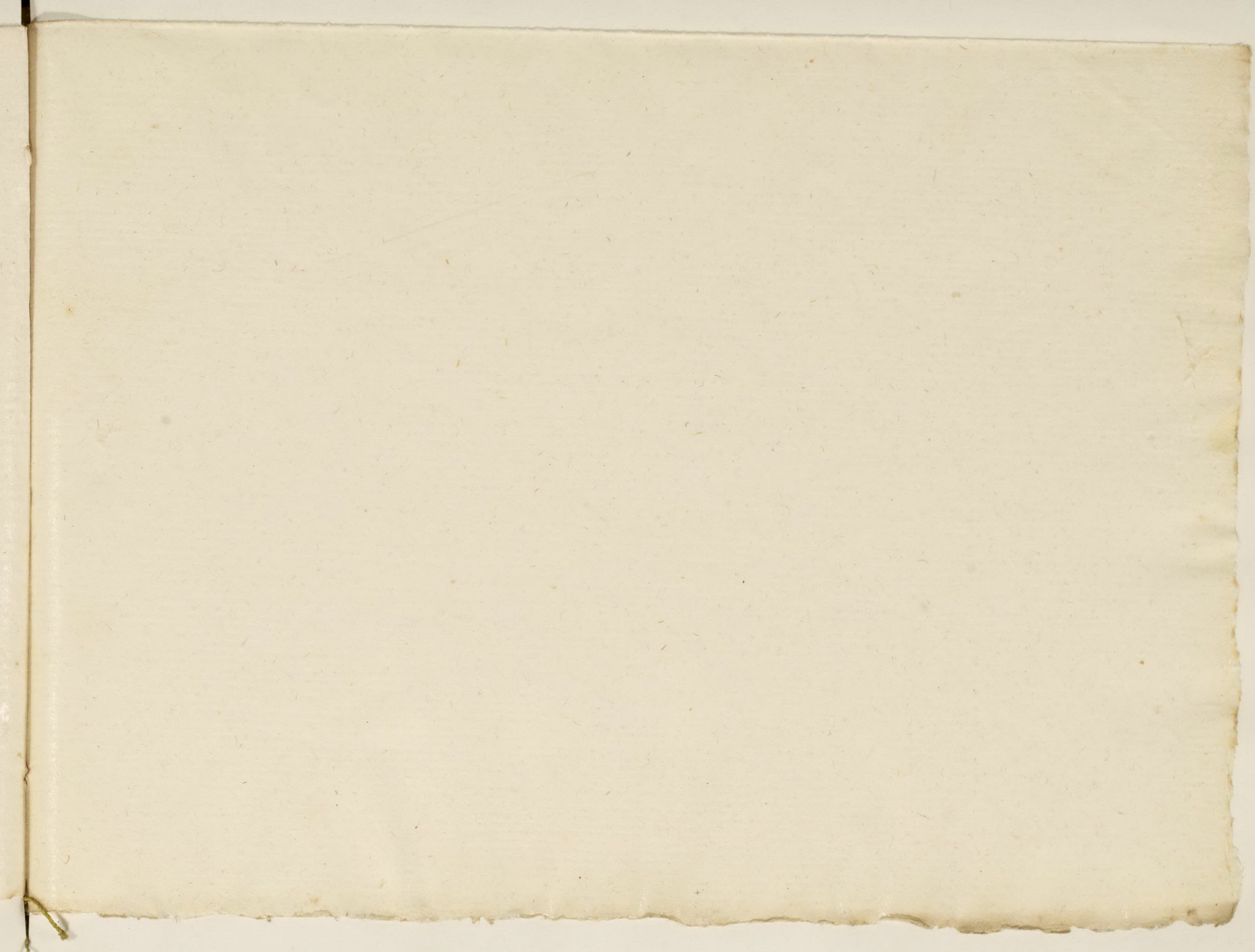

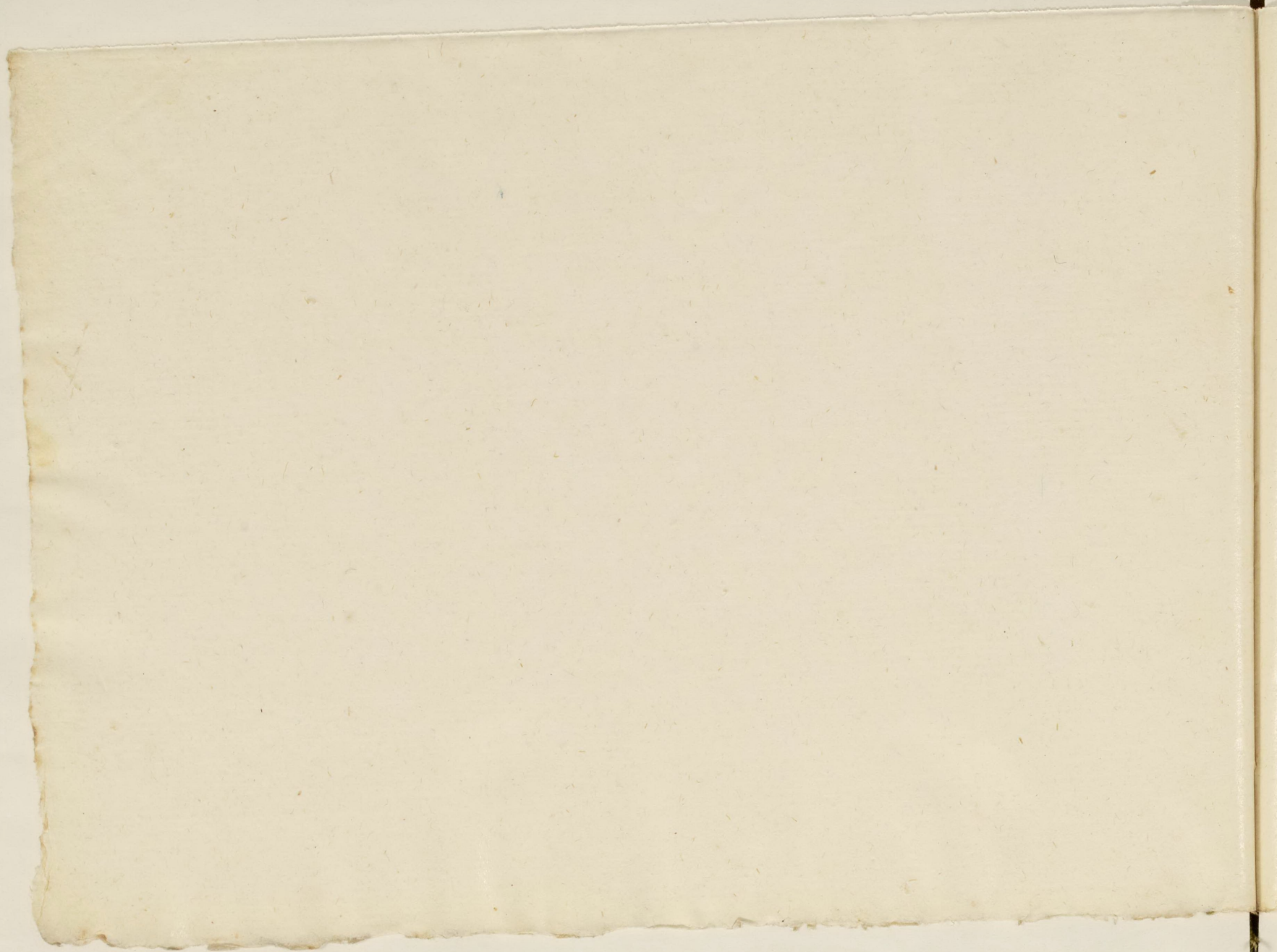

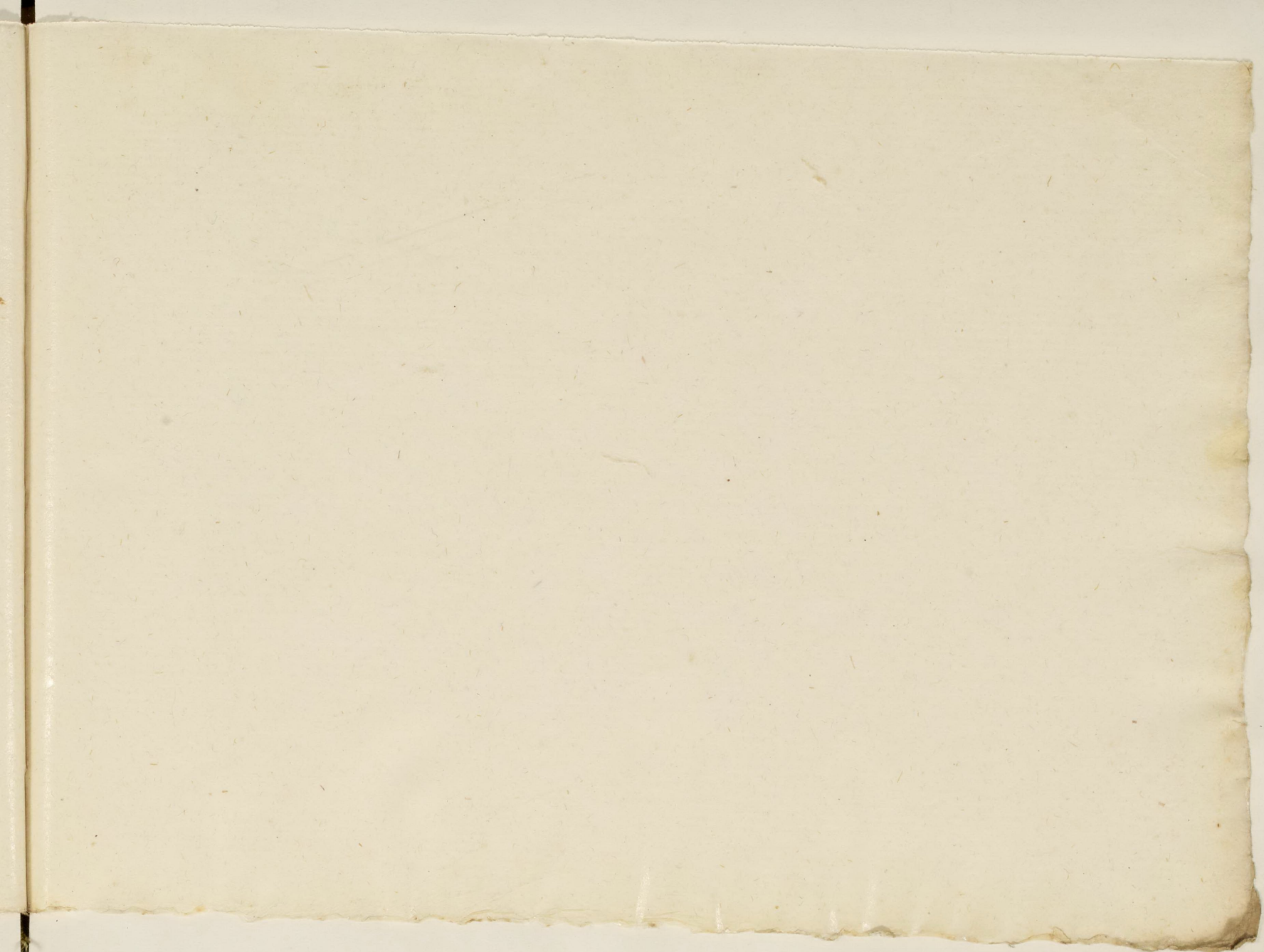

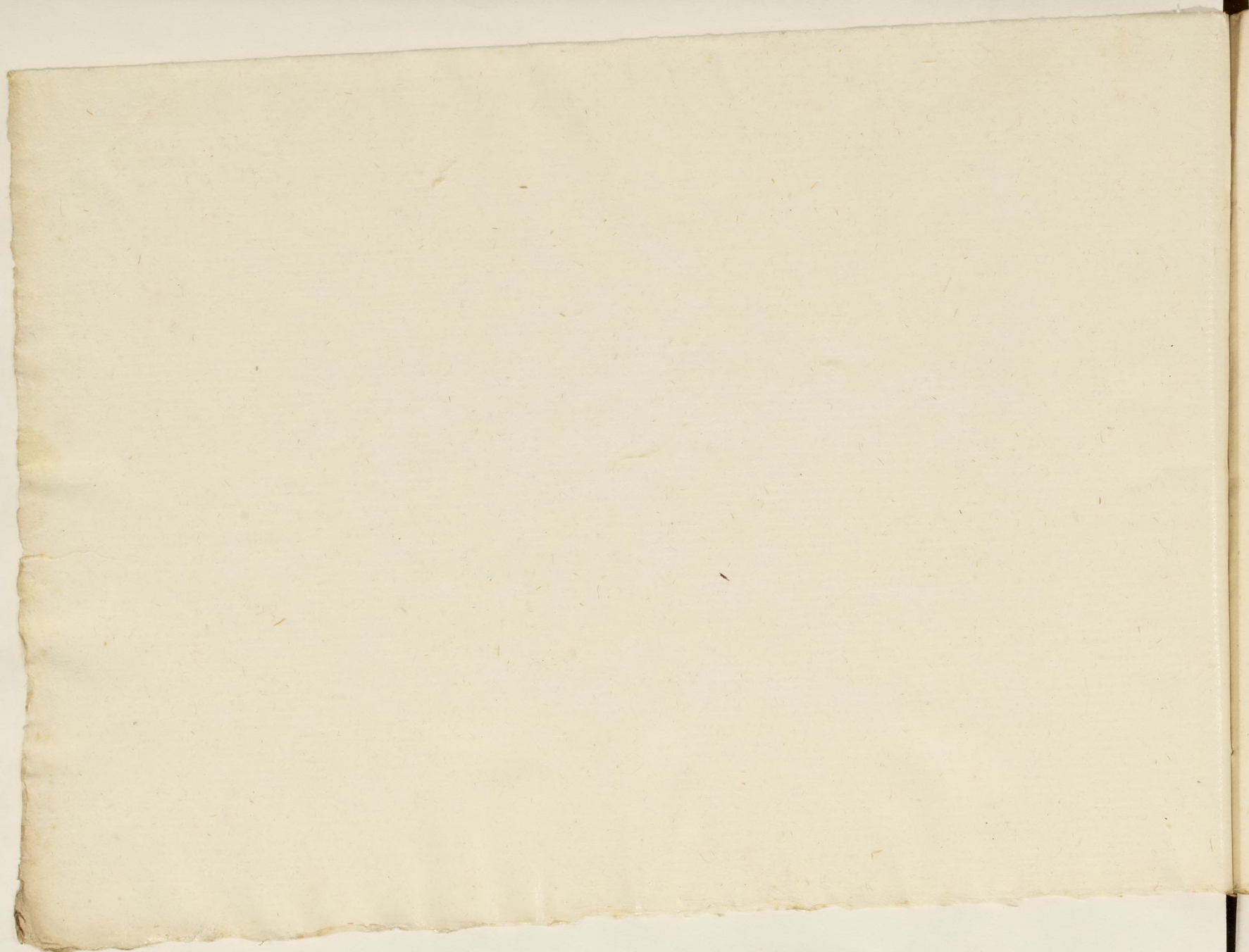

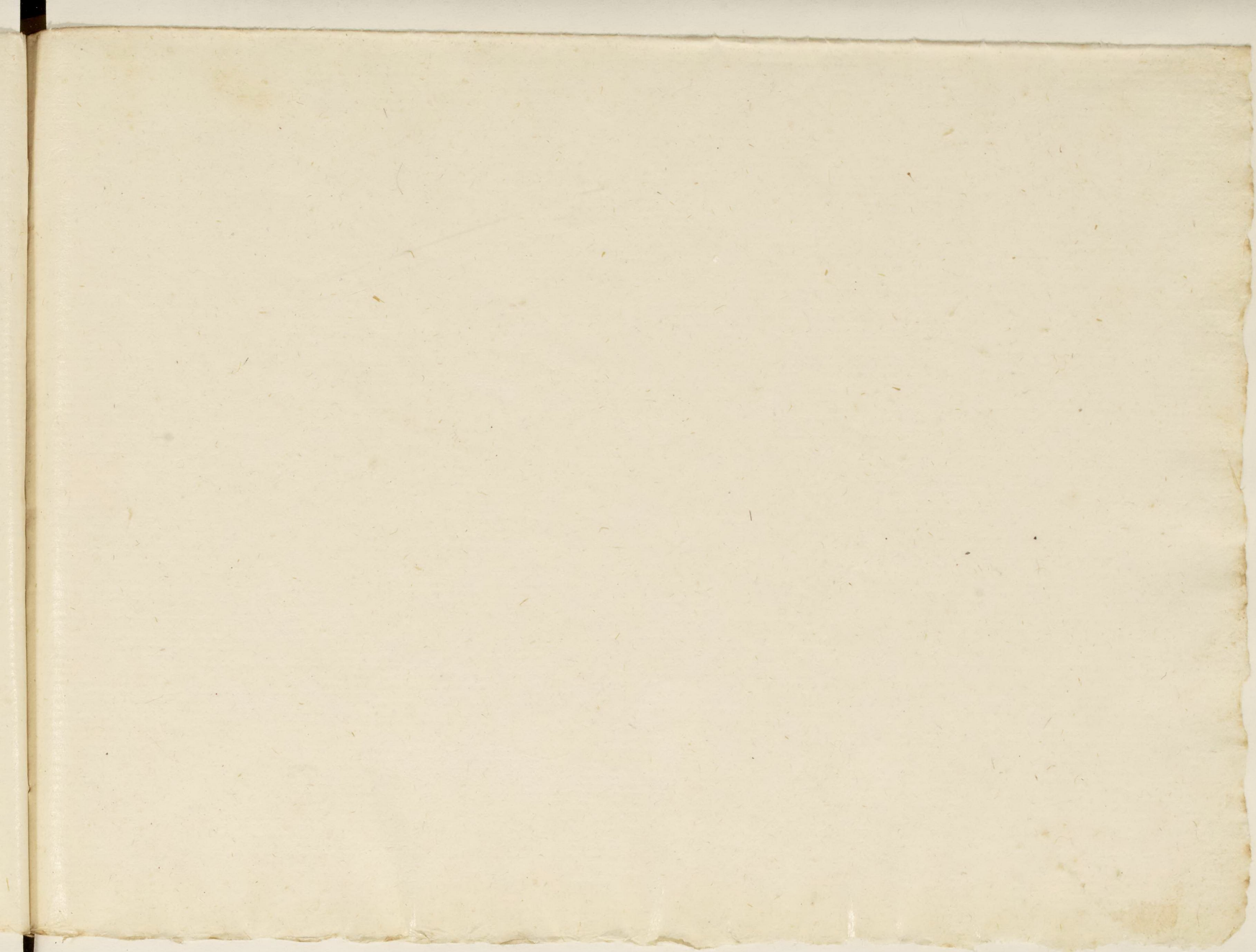

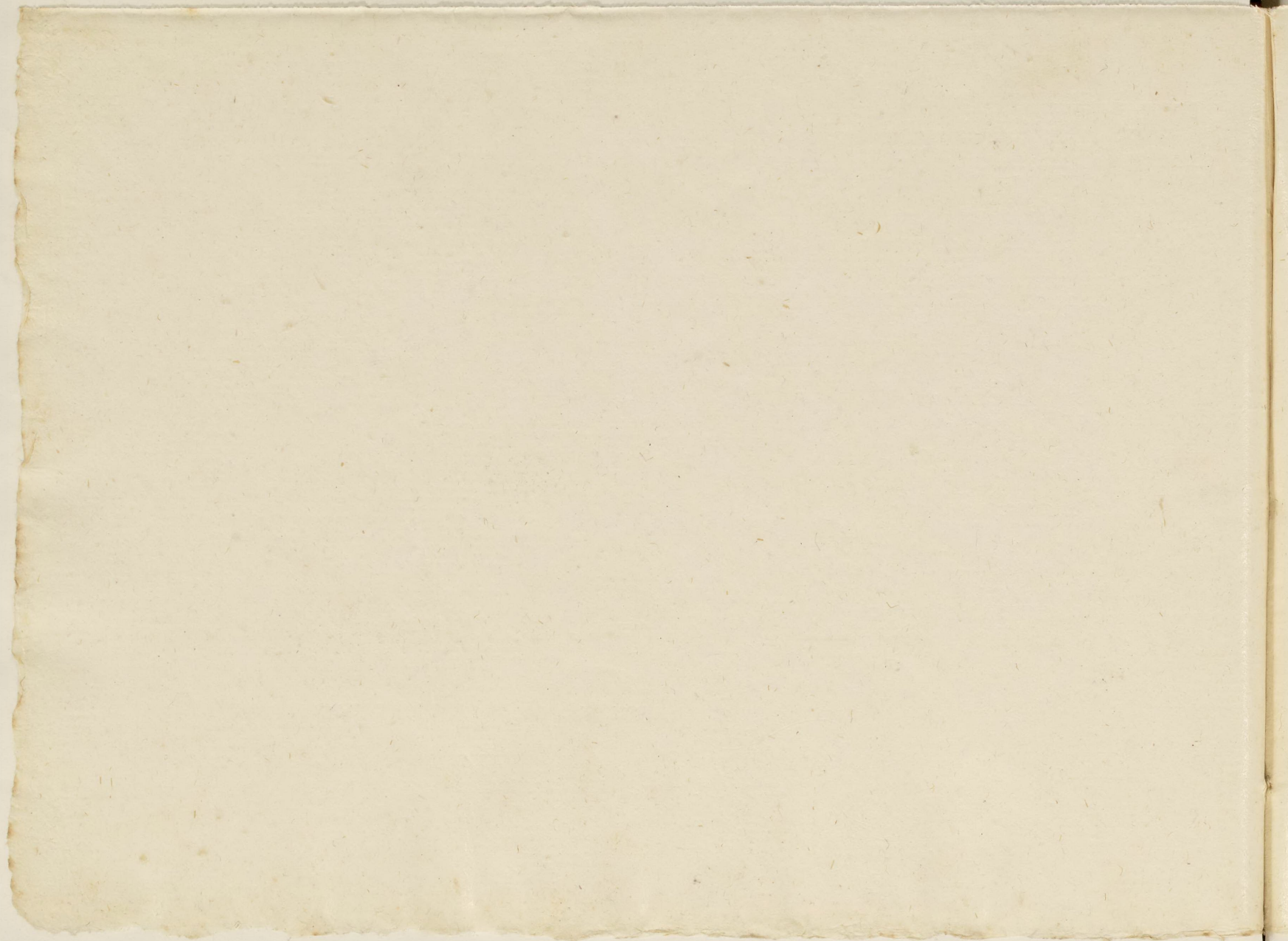

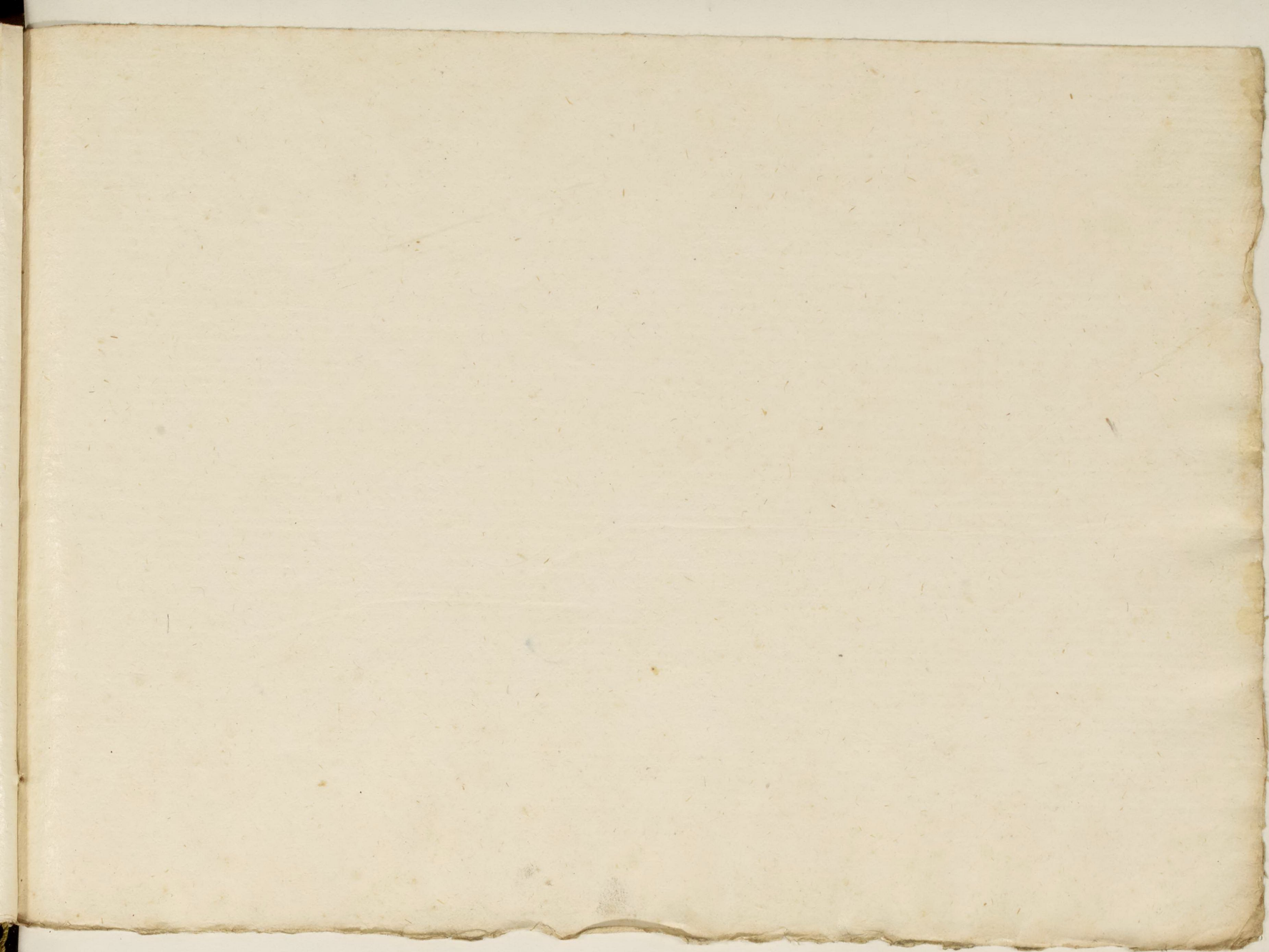

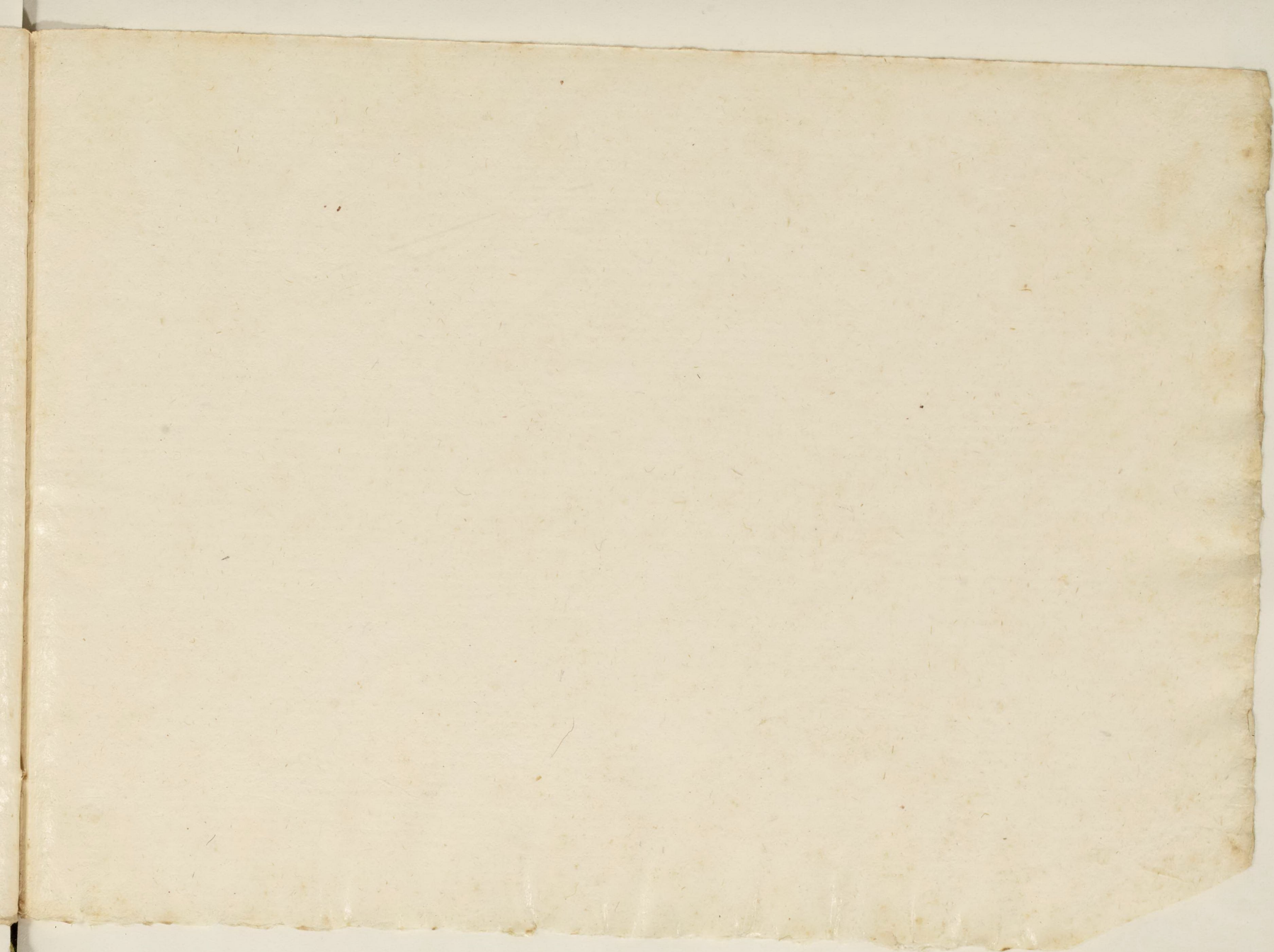

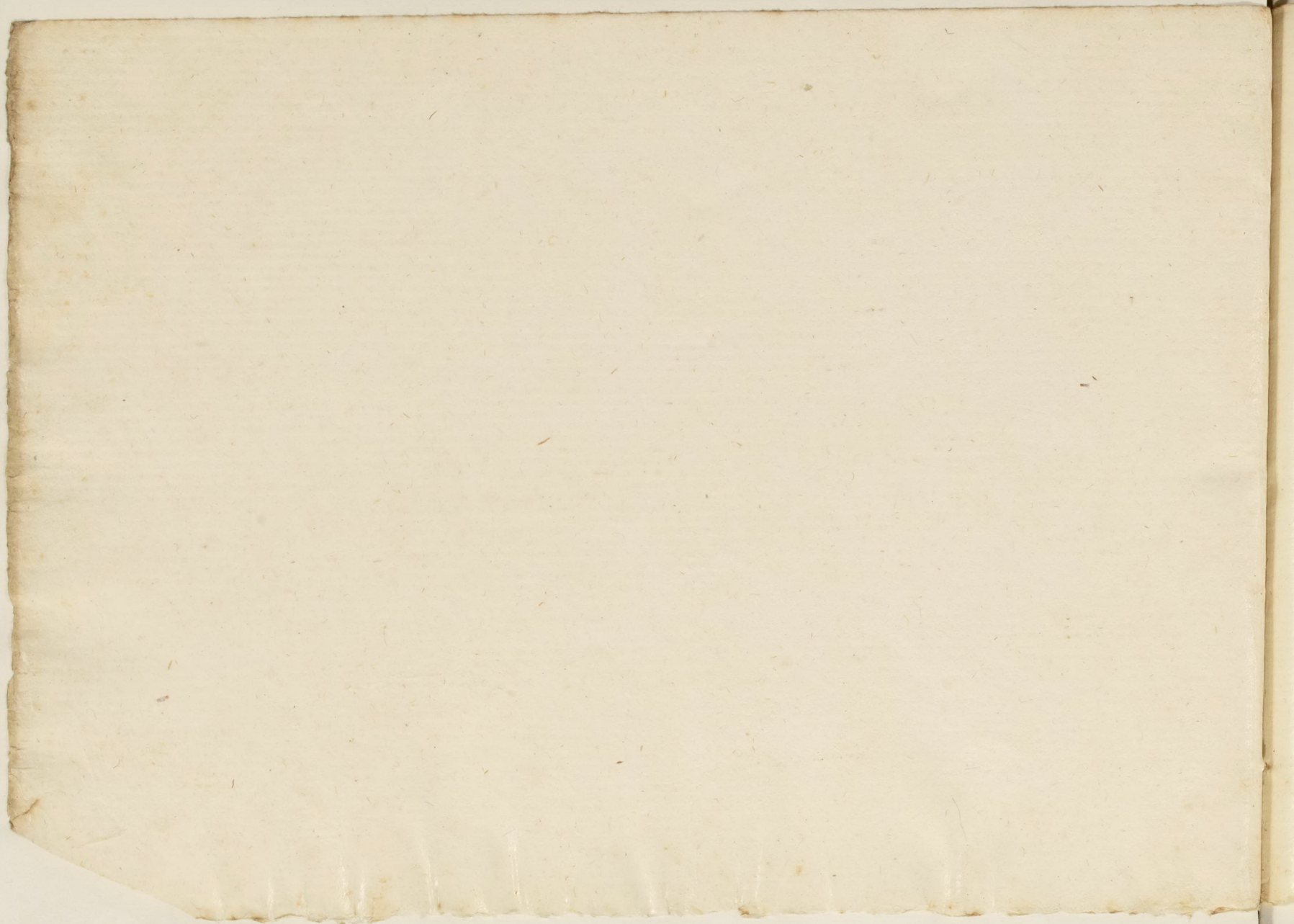

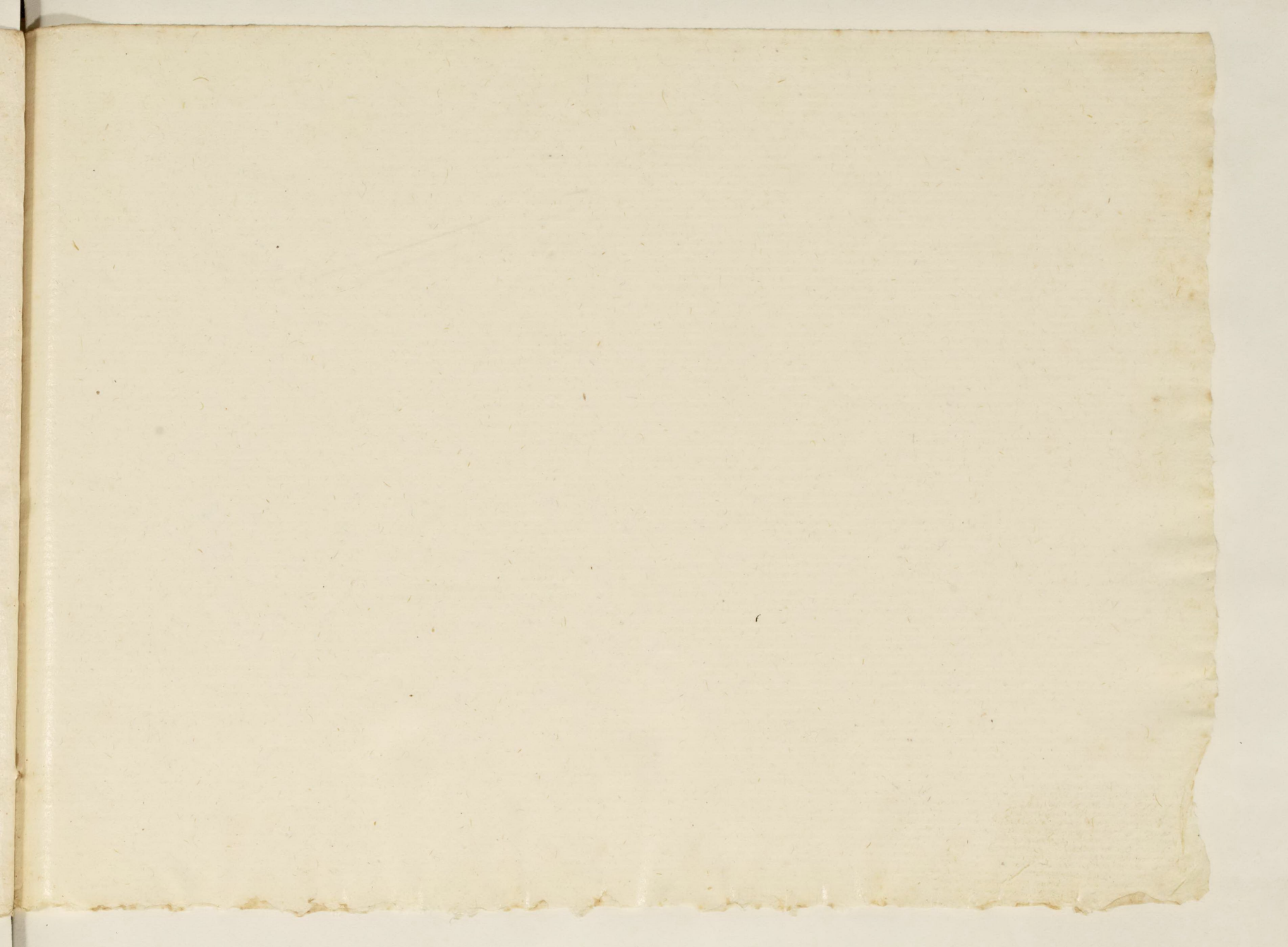

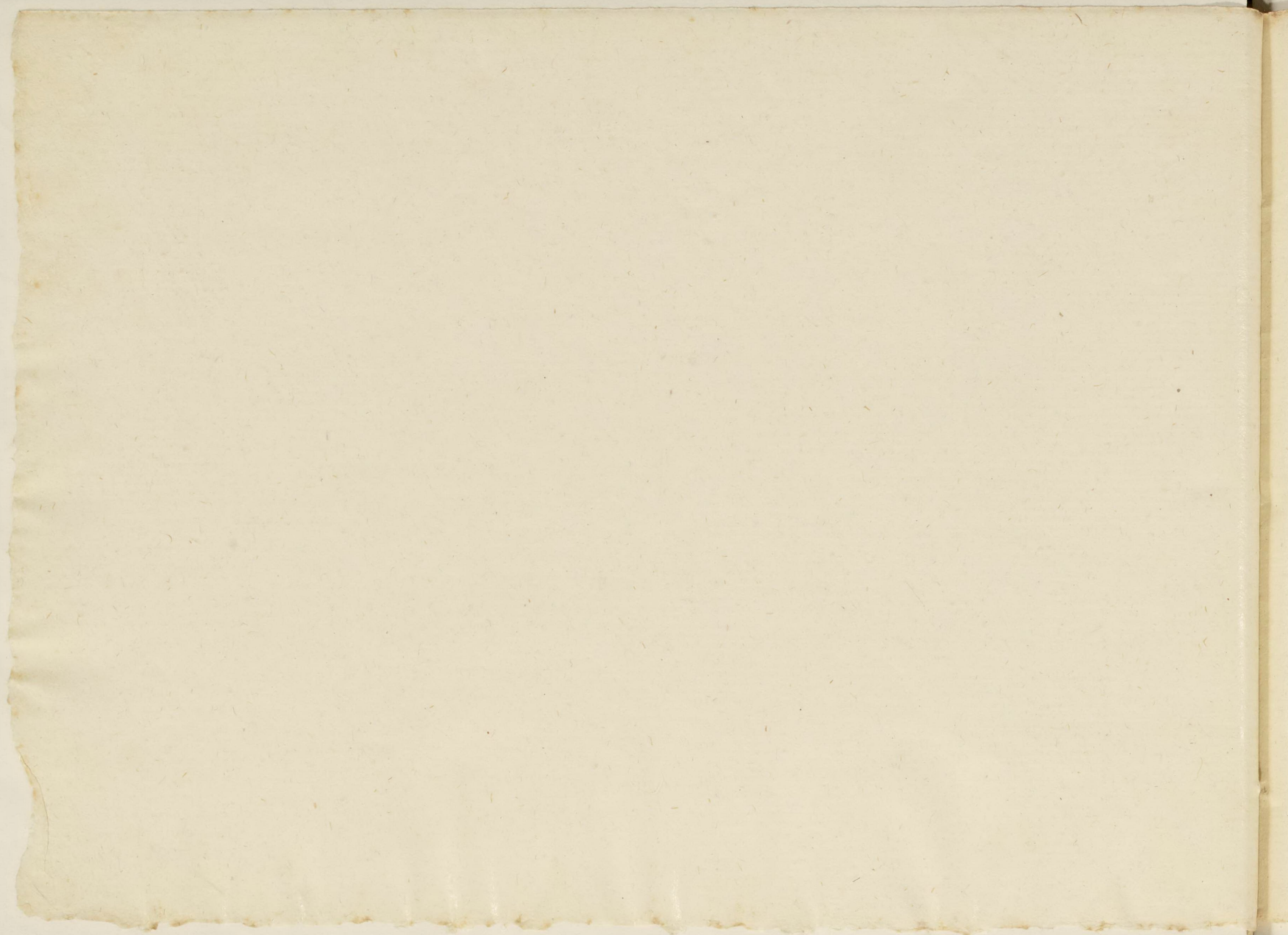

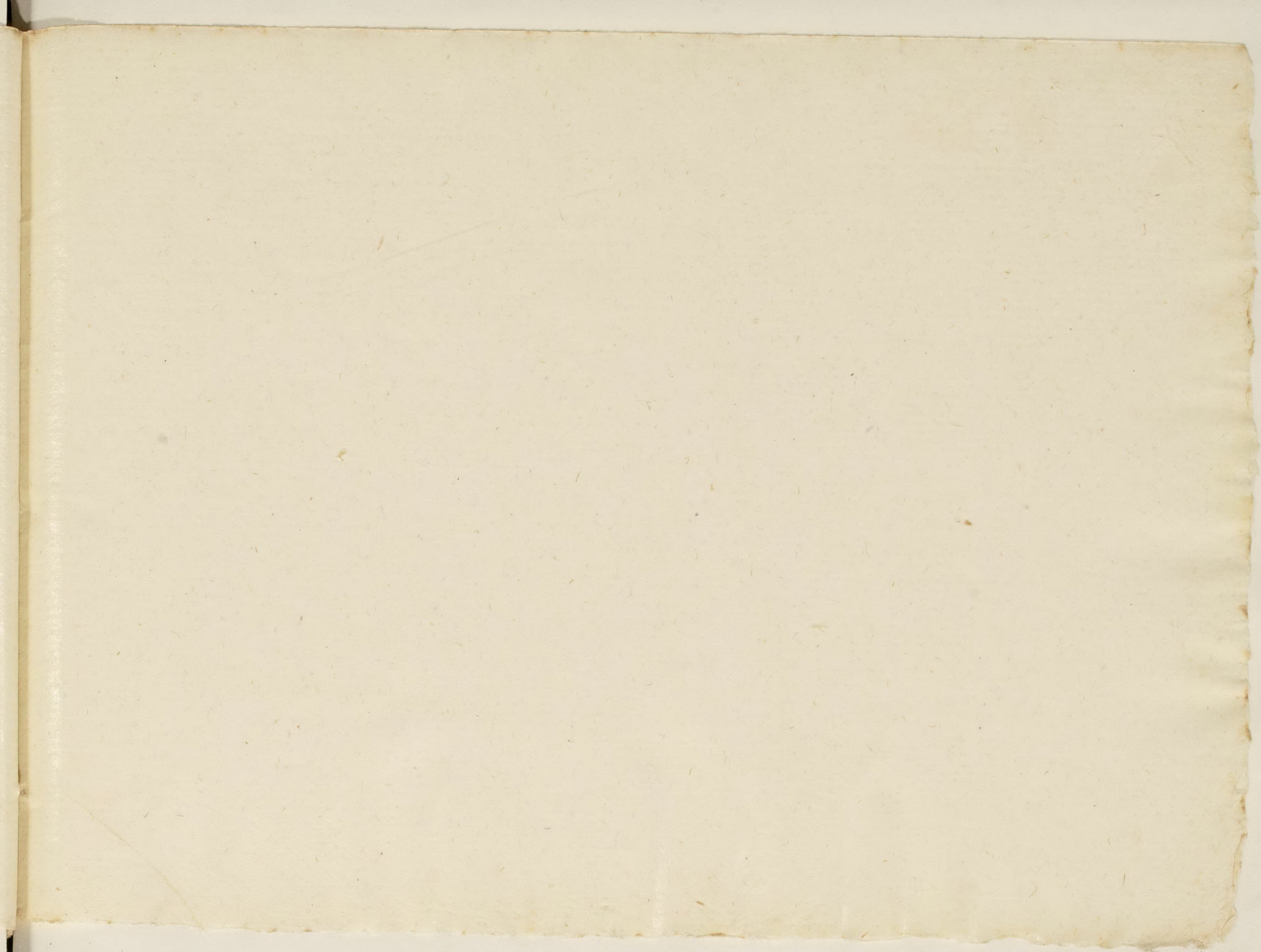

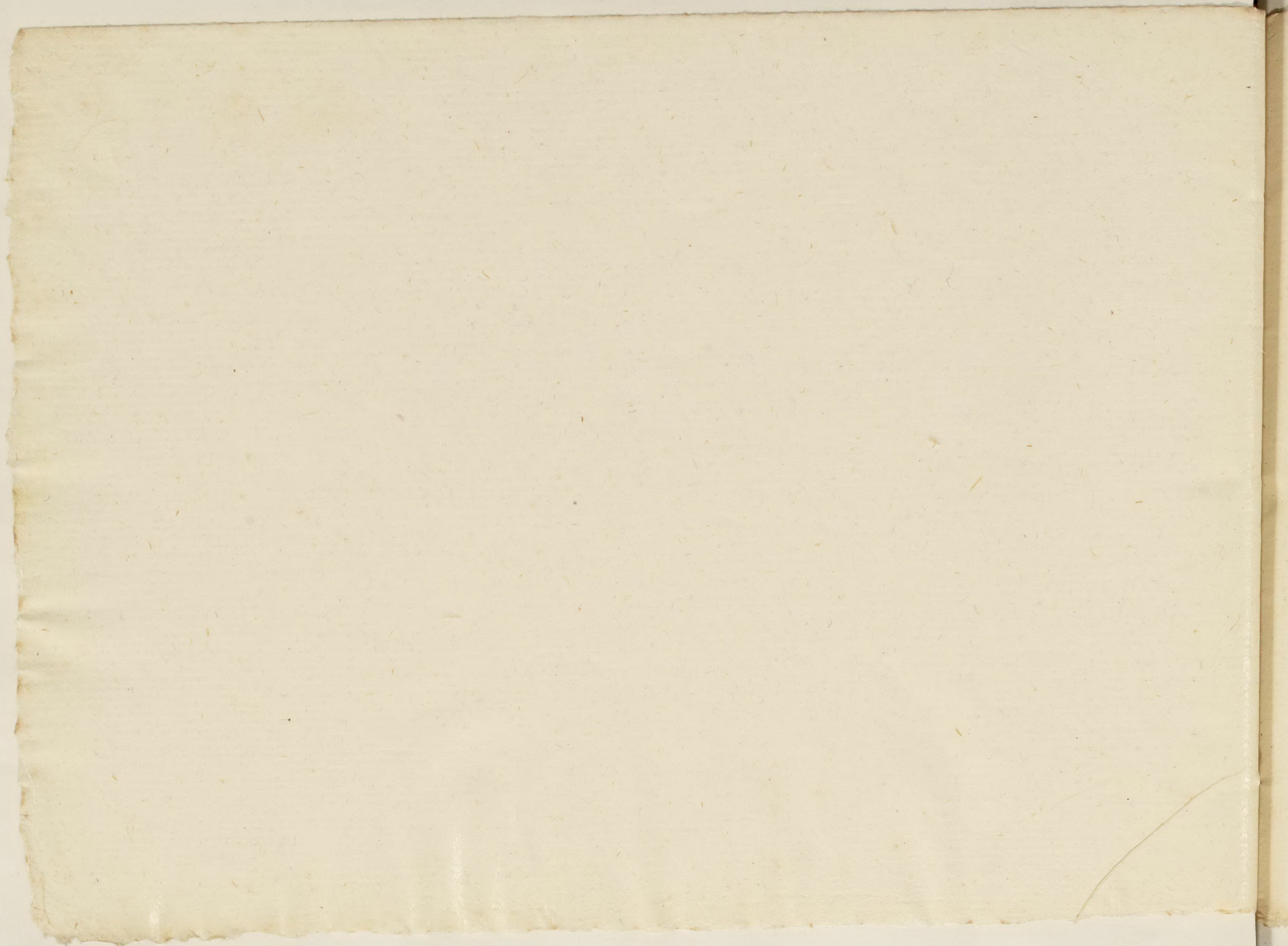

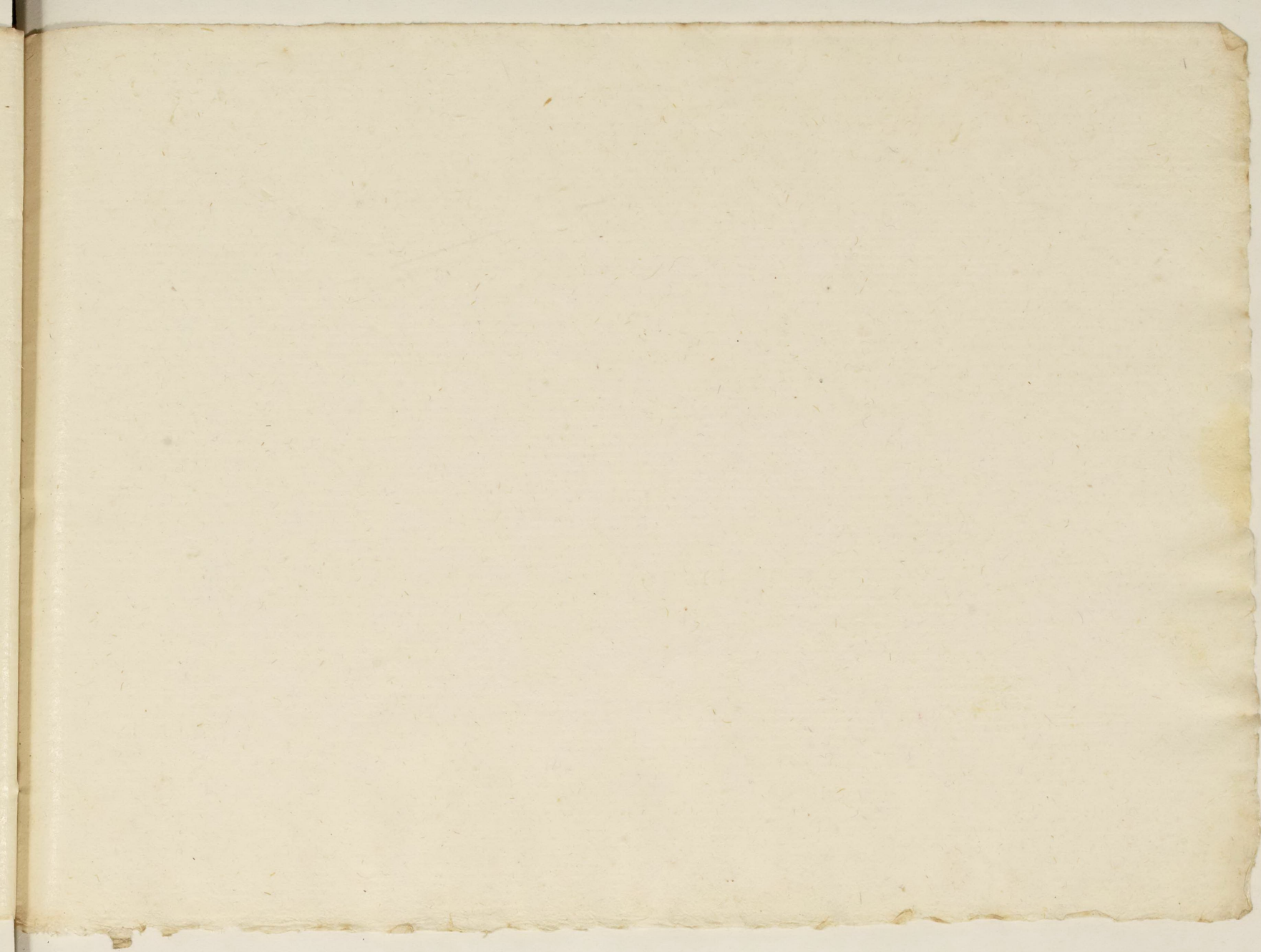

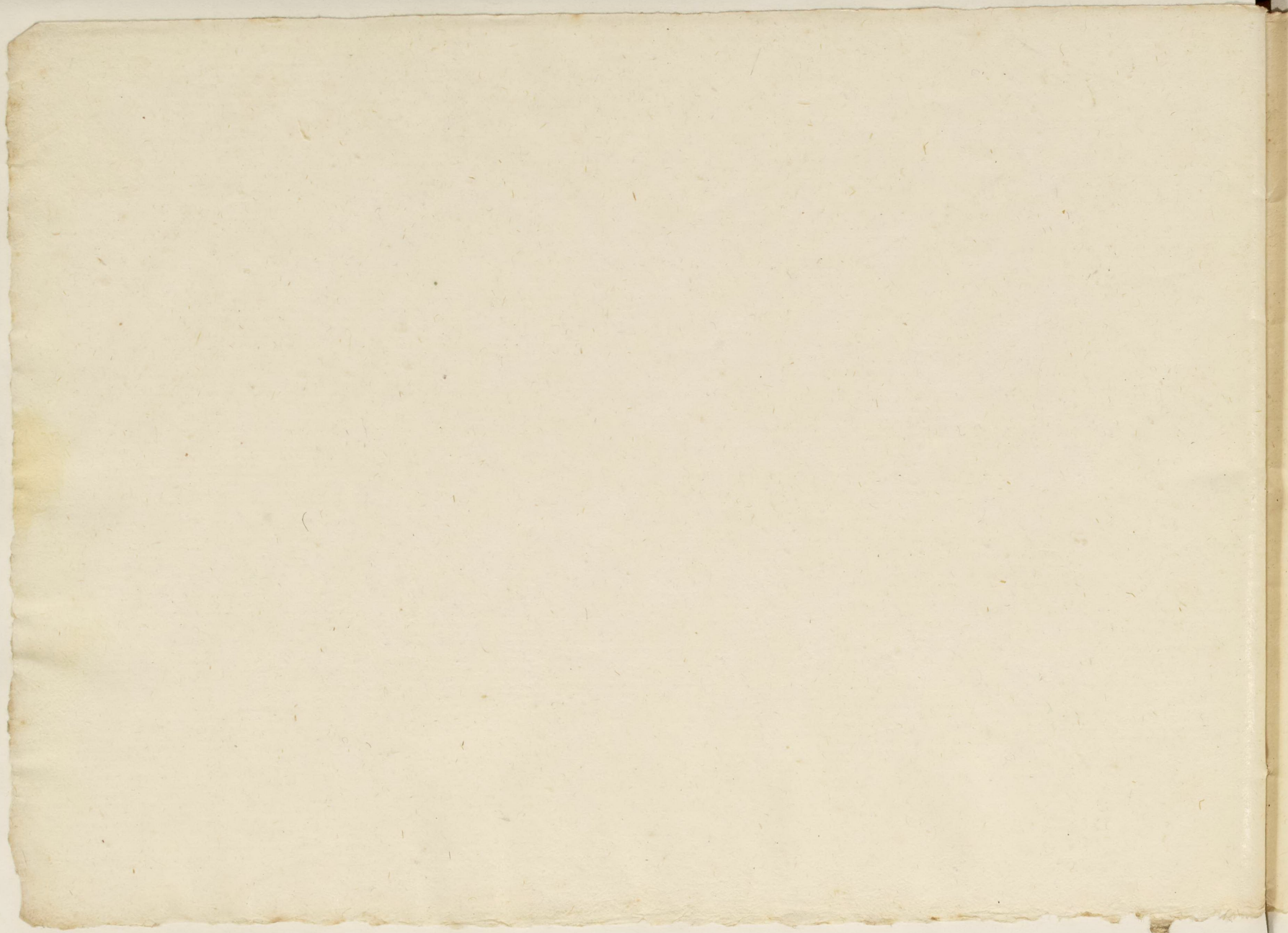

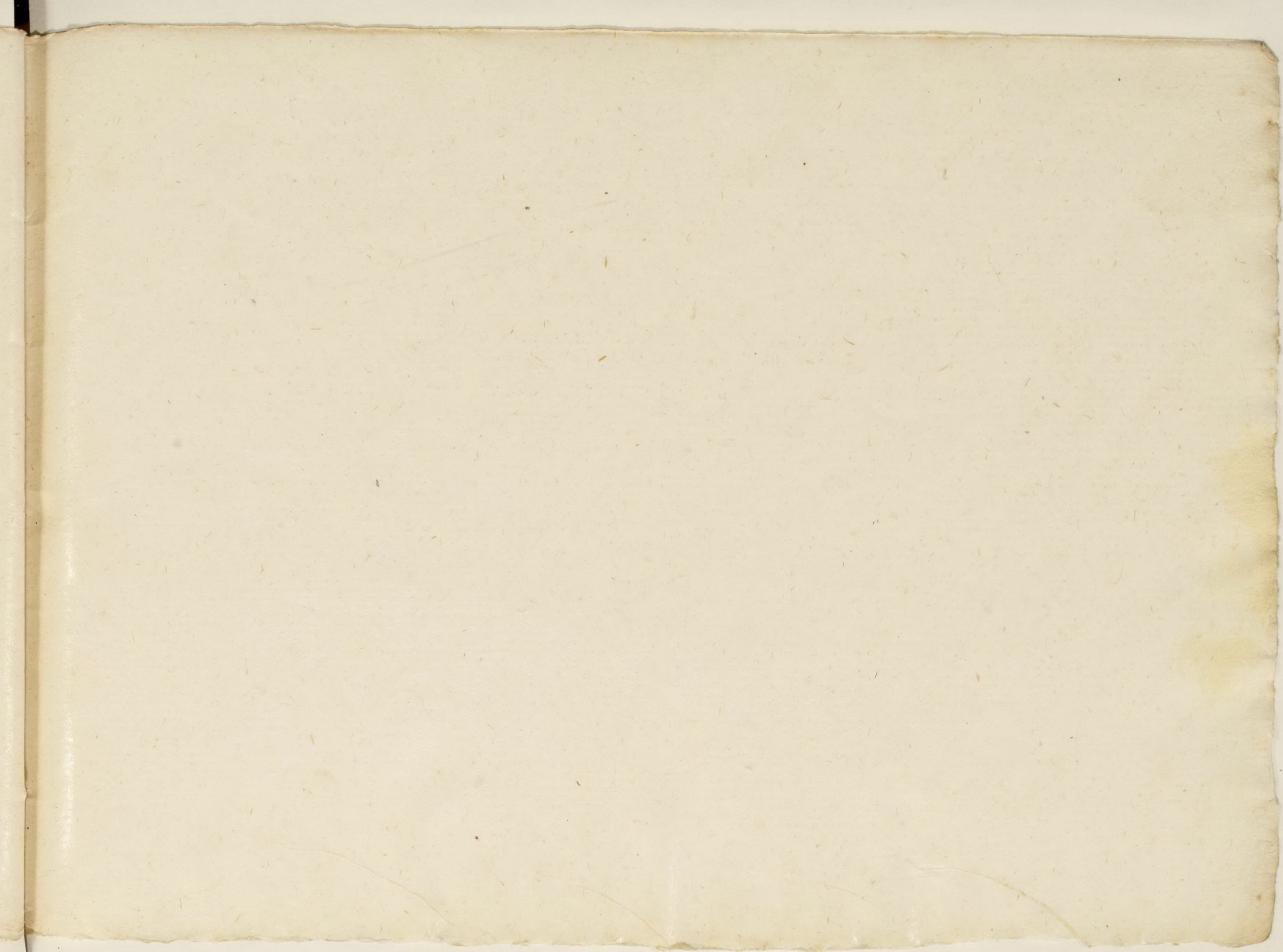

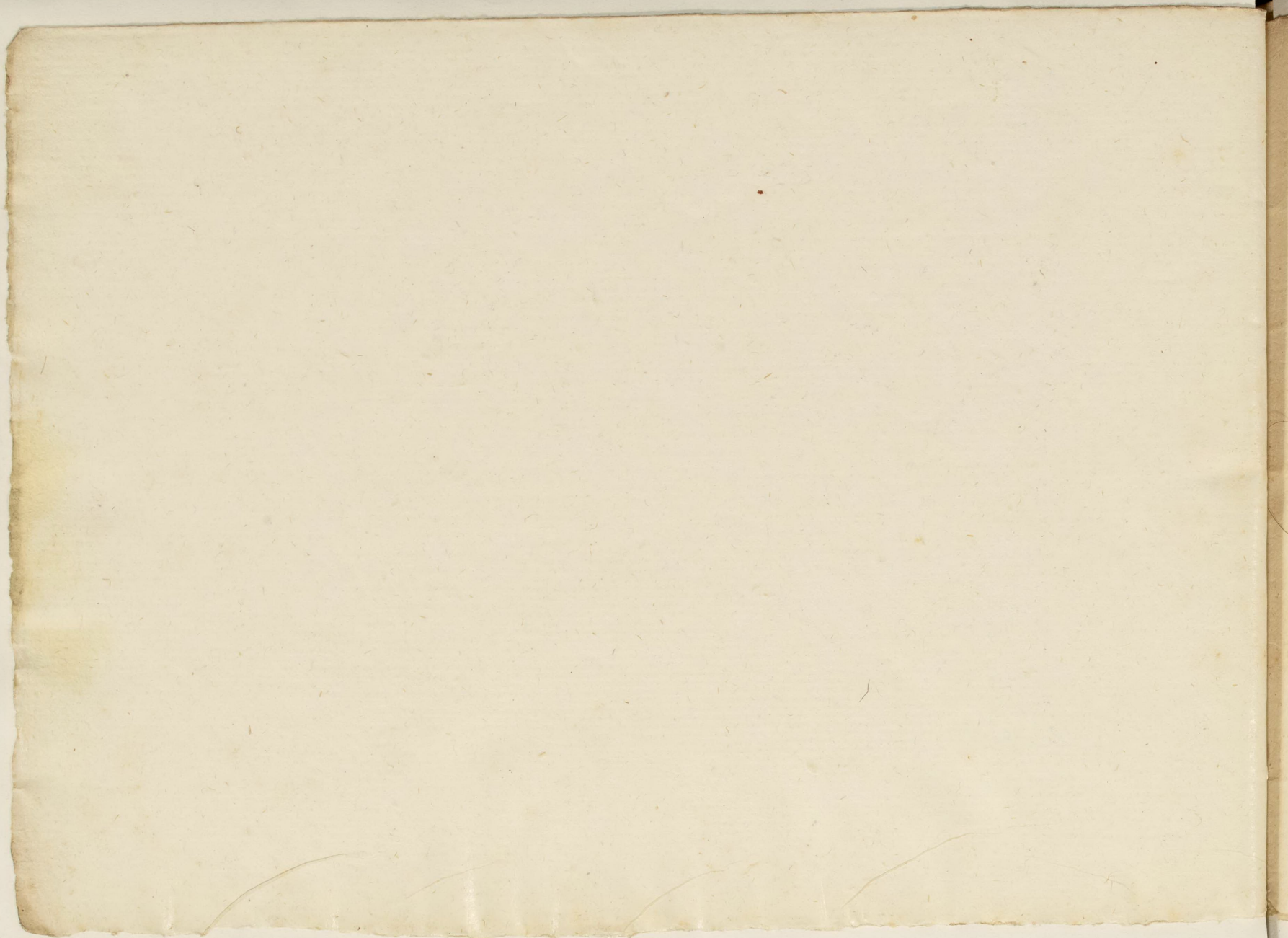

9

تظلم
کتب اول با ده و کل فای مساتی
چو قلعت بنو حصارانده مکه باقی
حکله در کل کنه بنو ام لوی شاد
قلبت بدیده کنه الحان و شیر باد

مست

چون قدر قدرت اتم قویست قضا
سپهر اولی ایها مکر که رضا

مست

لذت عشقی بیولاسا پیروریز
لب شریزندن اقلیدیهی گریزند

مست

ملک سلطنت گریچه کافر اولسه اولور باو باو
بکات جعیر و ظالم اولد مالک با با آفر

مست

اولور لایب اولانک ایشی سولک
چیز سوز سوز سوز ایچه ایچه اند
چراغ کوز چیرین روشنت قلده زین
دیزر گریزه یی باشندن ایها روغن

مست

دع زور هست فالرست و تار
ریح الصبا و عرو و هفت سواد

مست

مادام که ساقی می باقیه بر
سنگ الک در نیش اذیکم جام گریهی فاسیه افسوس گریه

مست

علمده مستکلم پیر لیس لیت جلیقی
حاکم من مستکلم پیر لیس لیت جلیقی

مست
اگر شاه و ملک اگر میزدند زنده
تغویات کوی کوی و کفنند

مست
تفاوت اهل اولیای دنیا ده راحت بویلت
فراقت قدرین بلیات عالمه عاقبت بویلت

مست
لعل شیرین ایله جانا شکره عالم جانی ست
صورت و غم عیب ایله کرمک جانا فی ست

مست
بویزد بویزد ایضه رسم درین
اجیت بولنه عیت شیرین

مست
بویزه آفتاب عالم اخر و ز
زوجه اثر در جان و جهات سعوت

مست
جهان عدل و داد ایله ادب از ام
خلافت کایه شده اید بی از ام

مست
سلطنت عدل ایله اولو بر پایی از
کام عالم عدل یله نیو یوز قیاز

بیت

کیر نذیری زلفت شبدن چون رخ روز
جایی اولیری افاقا تک و لغزوز

بیت

کوزدی اصلا قالمش زوینده مویندن اسر
خونن دیشی تام اولمش پیرنده بل اسر

بیت

نیله کورمکن سننی محروم اولیدیم کاشکی
کلیمیم عالمه معدوم اولیدیم کاشکی

بیت

سغیزده بیلفه صرافتی رفیق
بهشت اولور اول جهنم طریقه

بیت

هرکله کم عقل کامل مادی وزیر همی اوله
بیر اوج طبراغنه هست ایلمسه کوه اوله

بیت

تانی اول پیر نیر نیر شاه اولار
سپهر ساطه ننده ماه اولار
یا قور شمدی نیر التندره ایقور
توا طبراغنه اولمشد بر ابر

انگلیس دیناری سلطان شریف
گوزل یوزلیت استک اولسه حاجت

دیت

دیت

غی دکل عیول اولندی بلار
مشکل اولدی که اخرنه اول

دیت

چشم گوزل نه دکلیه گوزسه عجب
کولکن ایچنفته که لیه و طرب

تظلم

دکنز کیمی ده گویب گوزیمی یا شینیمی
لهای گوزسون دو گوزیمی که باشینیمی
بیره بیغور کیمی یا شیمی بغوزیمی
دو ثویفی اهلنک که که اغوزیمی

دیت

بیو کاجیون چاره ایلمت قه بیدر
گوزره کم که گوزتور قه بیدر

بیت

چون حصول دولت و ملک محال اولی بی جا
گیز او بی بیله بی اتقوت مر جیا اولسونت سکا

بیت

خارپ اول دشمنت بقشلمو باره نندرم نیلدم
سود و سگوت غیری اول دلاره نندرم نیلدم

بیت

اول
ع

هرچن ناز اول امر قضا
لهیش صد هیش اولور بسا امعی

تظلم

اکا در عاقل اولند خرد صند
که کیش هیش ایله اصفا ایده بند
سخن کوی هردوز کوی بند ه فدا هی
الره حمله کیدر کوی هدر خاصه

بیت

عدودون انتقام الملق نه خویش در
جهانندن کشتی کام الملق نه خویش در

تظلم
 • بیز بلا نازل اول اقمه جشع
 کافزه وار اکیه سوز اشت خندون
 آیرا یوستلر اولور خلیفت
 ثانیاً نشا صان اولور دشمن

بیت
 - یا الهی بن نبی ارج ایلمه -
 ارج ایدی بن عم دکل نامورده محتاج ایلمه

فیت
 • شها اقباله دولت نذک اولورون
 همیشه دشمنک افکنک اولورون

فیت
 • محنت و غم دمد بیغی یاز قله
 اهل محنت خاطر بیغی شاز قله

تظلم
 • نتت و جانم سنک تیر بانک اولورون
 قیوم تصدق کچم تیر عافک اولورون
 امیدیک اولورم تا جانم و نهجه
 بوجیو فاقه اتن تیر بره کر نهجه

نظم
تا بقدره اقمه صافکن اجتناب
امیر بر پشته قلعه شتاب

که بر دیده بیک خورشید وار در مجال
وی گرفته و زنده قلعه امیر حال

مغزید

حاکم عشقک صفا سی اهل حال اولیایان بلتر
اهل حالک قدری صاحب کمال اولیایان بلتر

بیت

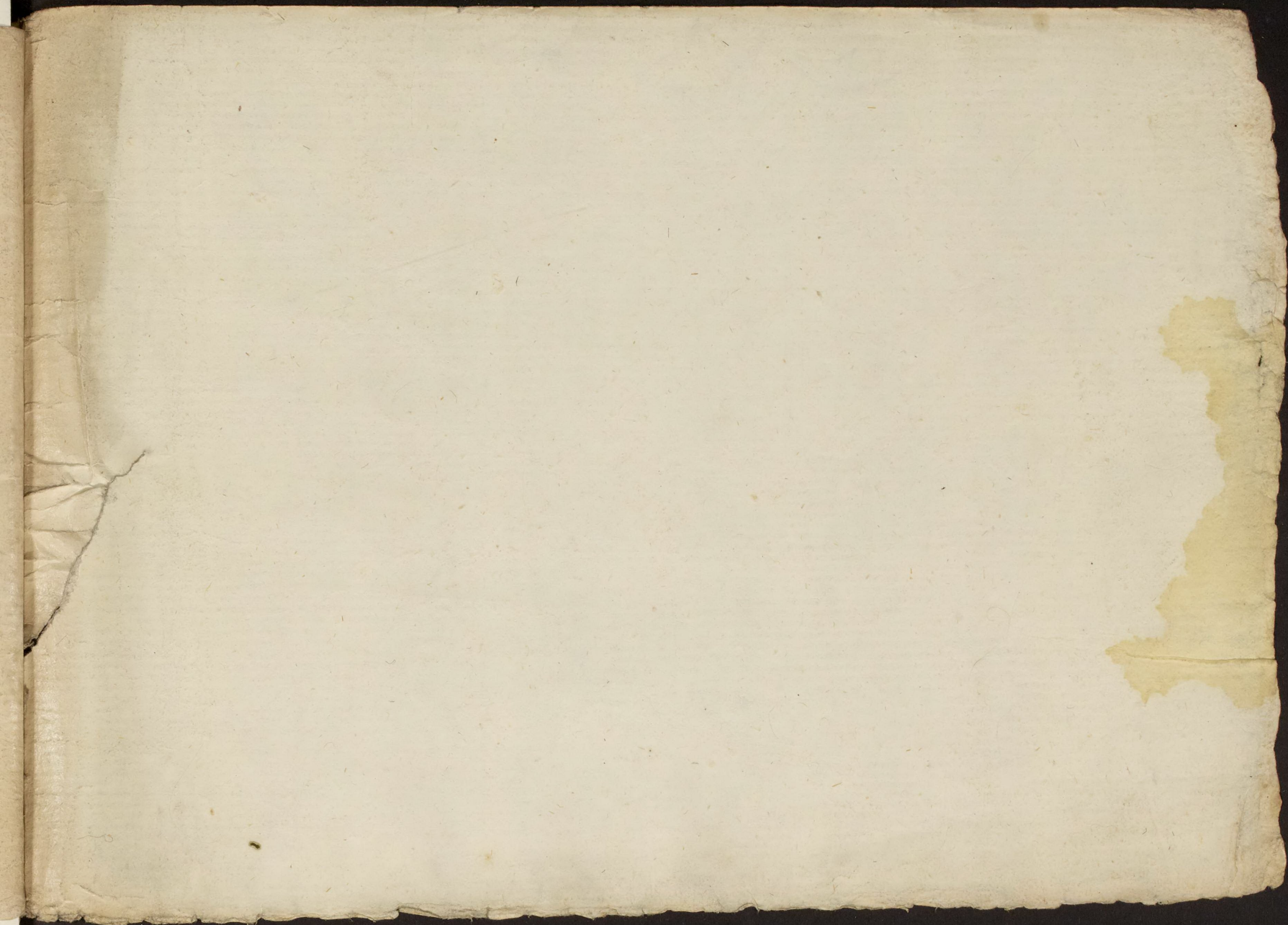
عاقل جهانده نرشاد اولیوز نه غم چاکر
جاهل همیشه شاد اولیوزیموز الم چاکر

بیت

بیا شمشیر از لره بی غیبت اولمقه
چو غیبت اولمیه یک عورت اولمقه

نظم

چو فلک اصلانی بود باستانک
صفت اولمه امین مکدرت انک
که مکرری محکم یکید هی ستیندر
بویله رفت دیوز اولمقه حقیر یقیندر

579

